

ماهیت مسیحیت
(اهل کتاب)
و کشف اسرار آن

مؤلف:

مرفت بنت کامل عبدالله

ترجمه:

سایت عقیده

عنوان کتاب: ماهیت مسیحیت (اهل کتاب) و کشف اسرار آن

تألیف: مرفت بنت کامل عبدالله

ترجمه: سایت عقیده

موضوع: اسلام و مسیحیت

نوبت انتشار: اول (دیجیتال)

تاریخ انتشار: دی (جدی) ۱۳۹۴ شمسی، ربیع الأول ۱۴۳۷ هجری

منبع: کتابخانه عقیده www.aqeedeh.com

این کتاب از سایت کتابخانه عقیده دانلود شده
است.

www.aqeedeh.com

book@aqeedeh.com

ایمیل:

سایت‌های مجموعه موحدین

www.aqeedeh.com

www.mowahedin.com

www.islamtxt.com

www.videofarsi.com

www.shabnam.cc

www.zekr.tv

www.sadaislam.com

www.mowahed.com

contact@mowahedin.com

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

فهرست مطالب

- تقدیم به: ۵
- مقدمه ۱
- متفرق شدن مسیحی‌ها بعد از حضرت عیسی علیه السلام ۳
- مسیح و انجیل در اسلام ۵
- اولاً: قرآن کریم از نبوت مسیح خبر می‌دهد ۵
- دوم: بحث انجیل در قرآن کریم ۶
- سوم: ارتباط حضرت عیسی و انجیل به عقیده اسلامی ۷
- انجیل واقعی یا باقی‌مانده‌های انجیل ۹
- محتویات و مطالب کتاب مقدس ۱۳
- عهد اول: کتاب عهد قدیم ۱۳
- عهد دوم: کتاب عهد جدید ۱۳
- آیا کتاب مقدس (العهد الجديد) کلام خداست؟ ۱۷
- الف: تضاد اقوال انجیلی‌ها ۱۷
- ب: اختلاف لغات انجیل‌ها مانع تطابق و هماهنگی نسخه‌هاست ۲۰
- ج: تعدد و اختلاف باطن و درون سخن‌گوها ۲۱
- د: پنجاه هزار غلط در کتاب مقدس!!! ۲۳

نکات و ملاحظاتی در مورد عقیده‌ی مسیحی‌ها..... ۲۵

* عقیده‌ی تثلیث (خدایان سه گانه) ۲۵

اولاً: مسئله‌ی تولد عیسی علیه السلام ..... ۲۵دوم: خدا قرار دادن حضرت عیسی علیه السلام ۲۹

رد آنها ۳۰

سوّم: مخلوط شدن و حلول سرشت خدایی با سرشت و طبیعت انسانی ۳۳

چهارم: اعتقاد در مورد روح القدس ۳۶

پنجم: حکم اسلام در مورد عقیده‌ی تثلیث ۳۷

ششم: گناه و کفاره آن ۴۸

هفتم: اعتقاد مسیحی‌ها درباره‌ی حضرت محمد صلی الله علیه و آله ..... ۵۰**تأملاتی بر عبادت مسیحی‌ها ۵۳**

اولاً: گوشه‌گیری، دل از دنیا کردن و ازدواج نکردن ۵۳

دوّم: به بردگی کشیدن مردان دین از طرف کلیسا ۶۳

مسئله‌ای مهم که نکاتی از آن برداشت می‌شود: ۶۳

۱- حلال کردن خوردن گوشت خوک ۶۷

۲- باطل کردن حکم ختنه ۶۹

۳- مخالفت مسیحی‌ها با حضرت عیسی علیه السلام در طهارت، نماز، روزه و ...

..... ۷۲

۴- بدعت بودن جشن میلاد حضرت مسیح علیه السلام ۷۳

سوّم: ازدواج و طلاق ۷۴

مسائلی جهت تأمل و تفکر ..... ۷۷**پایان ۷۹**

مراجع	۸۱
-------------	----

تقدیم به:

تمام کسانی که به سوی حق و حقیقت دعوت می‌کنند و قلبشان با
اخلاص می‌تپد.

تقدیم به تمام کسانی که دنبال حقیقت، نجات و رهایی هستند. این
کلمات تقدیم به آنها.

«بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ»

الحمد لله وحده وصلى الله وسلّم على محمد وآله وصحبه،

این کتاب با ارزش و مهم را خواندم که شامل لغزش‌های دین مسیحیت و رد آنها با استفاده از کتاب‌های خودشان است. همچنین در این کتاب شک و شبهه‌های مسیحیت و بیان دروغ‌ها و کارهای نادرست آنها و تحریف و تبدیل و تغییری که در آیین حضرت عیسی عليه السلام انجام داده‌اند بررسی می‌شود، و اختلاف مسیحی‌ها در کتاب‌هایشان و آن چه آنها در رابطه با حضرت محمد صلى الله عليه وآله وسلم که در کتاب خودشان آمده است رد و انکار می‌کنند، مورد بحث قرار گرفته است به همین خاطر توصیه می‌کنم که این کتاب را چاپ و منتشر کنند امیدوارم خداوند تمام کسانی را که به آنها نظر لطف و خیر دارد از نفع این کتاب بهره‌مند سازد، وصلى الله على محمد وآله وصحبه وسلم.

عبدالله بن عبدالرحمن الجبرین

هـ ۱۴۱۸/۱۰/۲

مقدمه

إِنَّ الْحَمْدَ لِلَّهِ نَحْمَدُهُ وَنَسْتَعِينُهُ وَنَسْتَغْفِرُهُ وَنَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ شُرُورِ أَنْفُسِنَا وَمِنْ سَيِّئَاتِ أَعْمَالِنَا مَنْ يَهْدِهِ اللَّهُ فَلَا مُضِلَّ لَهُ، وَمَنْ يَضَلِّ فَلَا هَادِيَ لَهُ وَأَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، أَمَا بَعْدُ:

آنچه برای همگان روشن است این است که مسیحی‌ها در مناطق مختلف جهان - به جز سرزمین حرمین شریفین إِنْ شَاءَ اللَّهُ خداوند آن را محفوظ می‌دارد - با مسلمانان معاشرت و نشست و برخاست دارند.

بر مسلمانان واجب است تمام مسیحی‌ها را به سوی اسلام دعوت کنند هم به خاطر اتمام حجت و هم به خاطر اجر و ثواب معنوی از طرف خدا، چون در حدیث شریف از پیامبر ﷺ نقل شده است: «... فوالله لأن يهدي الله بك رجلاً واحداً خيراً من أن يكون لك حُمُرُ النَّعَمِ»^۱.

«... قسم به خدا، اگر خداوند تو را وسیله‌ای هدایت شخصی گرداند خیلی بهتر و خوبتر است از داشتن شترهای قیمتی و با ارزش».

به همین خاطر این کتاب مختصر را نوشته امیدوارم کلیدی باشد برای هر مسیحی که دنبال حقیقت است. همچنین دیدگاه هر دعوت‌گر مسلمانی در گفتگوهایش با مسیحی‌ها باشد.

---

(۱) امام بخاری رحمته الله این حدیث را در صحیح خود مبحث فضائل صحابه قسمت مناقب علی ابن ابی طالب رضی الله عنه (۲۲/۵) آورده است.

از خداوند خواستارم که این کار متواضعانه را خالص به خاطر خود قرار دهد و سینه‌ی هر مسیحی را که دارای اندیشه‌ی آزاد، قلبی زنده و نفسی خالی از بخل و تقلید است، برای حق و حقیقت باز کند.

وآخر دعوانا أن الحمد لله رب العالمین

متفرق شدن مسیحی‌ها بعد از حضرت عیسی صلی الله علیه و آله

لازم است اشاره کنیم که مسیحی‌ها بعد از حضرت عیسی صلی الله علیه و آله به سه فرقه مهم تقسیم شدند و هر فرقه چند گروه و فرقه‌ی دیگر از آن منشعب شد. این فرقه‌ها عبارتند از:

۱- **کاتولیک**: کلیسای این فرقه کلیسای غربی نام دارد، کاتولیک معتقد است که اولین تأسیس‌کننده کلیسای آن‌ها یکی از بزرگترین یاران عیسی صلی الله علیه و آله به نام پطرس است، و پاپ‌های رومی جانشین او هستند. کلیسای کاتولیک از نظام پاپی پیروی می‌کند، پاپ در صادر کردن خواسته‌های پاپی بزرگ. اولویت و حق و حسابی دارد که در نظر آن‌ها خواست الهی است چون پاپ جانشین پطرس می‌باشد و پطرس هم شاگرد و جانشین حضرت مسیح است که نماینده خدا محسوب می‌شود به همین خاطر خواسته‌های او جای بحث و جدل نیست. از بدعت‌های کاتولیک این است که خون حیوان خفه شده و روغن خوک را حلال کرده است و معتقد است که روح القدس از پدر و مادر با هم پیدا شده است. حضرت مسیح دارای دو ویژگی است و بین خدای پدر و خدای پسر مساوات و برابری قرار داد و ضرب سکه‌های بخشش^۱ را ایجاد کرد.

---

(۱) روحانیون کلیسا برای بدست آوردن ثروت اقدام به ضرب این سکه‌ها می‌کردند و اعلام می‌کردند هر کس این سکه‌ها را بخرد گناهان گذشته و آینده‌ی او بخشیده می‌شود. مترجم

۲- ارتودکس: کلیسای آن‌ها کلیسای شرق نام دارد. مرکز اصلی آن شهر قسطنطنیه است و نظم و نظام اکلیروس^۱ بر آن حاکم است، از روحانی طراز اول شروع می‌شود تا به کشیش عادی می‌رسد. کلیسای شرقی (ارتودکس) خوردن خون حیوان خفه شده را قبول ندارد و همچنین خوردن روغن خوک را نمی‌پذیرد. ارتودکس اصرار دارد که روح الله فقط از پدر خدا (الله الأب) پیدا شده است. معتقد است که خدای پدر از خدای پسر بزرگتر است. همچنین مُصر است که حضرت مسیح تنها یک طبیعت و ویژگی دارد.

۳- پروتستان، یا اصلاح دینی: که در آلمان، انگلیس، هلند، سوئیس، نروژ و آمریکای شمالی گسترش پیدا کرد. کلیسای خود را کلیسای انجیلی نام می‌برد به این معنی که از انجیل پیروی می‌کنند و خودشان مستقلاً بدون این که مطیع دیگری باشند آن را می‌فهمند، پروتستان خواستار ابطال عبادت عکس و مجسمه است و وارد شدن نان و شراب را در جشن رهایی حضرت عیسی ﷺ (جشن یاد بود صعود حضرت عیسی) به جسد و خون او محال می‌دانند و همچنین ضرب سکه‌های بخشش گناهان را ابطال کرد. حرکت و فعالیت آن‌ها یک حرکت اصلاحی آن هم نه برای مسیحیت اصیل بلکه برای تمام کلیسا بود.^۲

(۱) الکیروس: به معنی خدمتکاران کنشت مثل کشیش‌ها و اسقف‌ها، مترجم.

(۲) النصرانية والإسلام - عالمية الإسلام ودوامه إلى قيام الساعة للمستشار محمد عزت إسماعیل الطهطاوی، (ص ۱۳۰ - ۱۳۷) باختصار.

مسیح و انجیل در اسلام

تنها مسیحی‌ها به حضرت عیسی و انجیل ایمان ندارند بلکه دین اسلام پیروان خود را ملزم می‌کند که از چند جهت به مسیح و انجیل ایمان داشته باشند:

اولاً: قرآن کریم از نبوت مسیح خبر می‌دهد

عیسی بن مریم علیه السلام یکی از پیامبران اولوالعزم خداوند است؛^۱ آن پیامبرانی که خداوند پیام‌های آسمانی را مختص آن‌ها قرار داده است. خداوند آن‌ها را برای ابلاغ این پیام‌ها به صفت صبر و بردباری توصیف می‌کند:

﴿فَأَصْبِرْ كَمَا صَبَرَ أُولُو الْعَزْمِ مِنَ الرُّسُلِ...﴾ [الأحقاف: ۳۵].

«پس (در برابر اذیت و آزار کافران) شکیبایی کن، آن گونه که پیغمبران اولوالعزم (در سختی‌ها) شکیبایی کردند...» عیسی علیه السلام مردم را به سوی عقیده‌ای سرشار از توحید خالص و بسوی عبادتی که تنها برای خدا باشد و دور از هر شرکی دعوت می‌کرد همانطور که این روش تمام پیامبران خدا بود، خداوند می‌فرماید: ﴿وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ...﴾ [النحل: ۳۶] «ما به میان هر ملتی پیغمبری را

---

(۱) پیامبران اولوالعزم عبارتند از: نوح - ابراهیم - موسی - عیسی - حضرت محمد علیهم الصلاة والسلام همانطور که در تفسیر القرآن العظیم تألیف ابن کثیر آمده است.

فرستادیم (و محتوای دعوت همه پیغمبران این بوده است) که خدا را بپرستید و از طاغوت (شیطان - بتان - ستمگران و ..) دوری کنید».

قرآن کریم نام عیسی پسر مریم علیها السلام را با لفظ المسیح در هشت جا بیان کرده است و در بیست و دو جا با لفظ عیسی آورده است، برای مثال آیه‌ی: ۶ از سوره‌ی صف که می‌فرماید: ﴿وَإِذْ قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ يَبْنِي إِسْرَائِيلَ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ مُّصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيَّ مِنَ التَّوْرَةِ وَمُبَشِّرًا بِرَسُولٍ يَأْتِي مِنْ بَعْدِي اسْمُهُ أَحْمَدٌ فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ قَالُوا هَذَا سِحْرٌ مُّبِينٌ ﴿٦﴾ «و خاطر نشان ساز زمانی را که عیسی پسر مریم گفت: ای بنی اسرائیل! من فرستاده‌ی خدا به سوی شما هستم و توراتی را که پیش از من آمده است تصدیق می‌کنم و به پیغمبری که بعد از من می‌آید و نام او احمد (محمد) است مژده می‌دهم اما هنگامی که آن پیغمبر همراه با معجزات روشن و دلائل متقن به پیش ایشان آمد گفتند: این جادوی آشکاری است.

دوم: بحث انجیل در قرآن کریم

برای مثال: آیه‌ی: ۴۶ سوره‌ی مائده: ﴿وَقَفَّيْنَا عَلَىٰ آثَارِهِم بِعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ مُّصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ التَّوْرَةِ وَآتَيْنَاهُ الْإِنْجِيلَ فِيهِ هُدًى وَنُورٌ وَمُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ التَّوْرَةِ وَهُدًى وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ ﴿٤٦﴾ «و به دنبال آنان (یعنی پیغمبران پیشین)، عیسی پسر مریم را بر راه و روش ایشان فرستادیم که تصدیق‌کننده‌ی توراتی بود که پیش از او فرستاده شده بود، و برای او انجیل نازل کردیم که در آن رهنمودی (به سوی حق) و نوری (زداینده‌ی تاریکی‌های جهل و نادانی و پرتوانداز بر احکام الهی) بود و تورات را تصدیق می‌کرد که بیش از آن نازل شده بود، و برای پرهیزگاران راهنما و پند دهنده بود».

سوم: ارتباط حضرت عیسی و انجیل به عقیده اسلامی

مجرد خبردادن از حضرت عیسی علیه السلام و انجیل در قرآن کریم مدنظر نیست بلکه فراتر از خبردادن است. خداوند تصدیق و ایمان به آن‌ها و سایر پیامبران و کتاب‌های آسمانی دیگر را جزء عقیده اسلامی و بلکه پایه و اساس ارکان ششگانه‌ی ایمان می‌داند که مسلماً ایمان مسلمان بدون اعتقاد به آنها کامل نخواهد شد، خداوند می‌فرماید: ﴿قُولُوا ءَامَنَّا بِاللَّهِ وَمَا أُنزِلَ إِلَيْنَا وَمَا أُنزِلَ إِلَىٰ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطِ وَمَا أُوتِيَ مُوسَىٰ وَعِيسَىٰ وَمَا أُوتِيَ النَّبِيُّونَ مِن رَّبِّهِمْ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِّنْهُمْ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ ﴿۱۳۶﴾ [البقرة: ۱۳۶] «بگوئید: ایمان داریم به خدا و آن چه (به نام قرآن) بر ما نازل گشته و آنچه بر ابراهیم، اسماعیل، اسحاق، یعقوب و اسباط (یعنی نوادگان یعقوب) نازل شده است، و به آن چه برای موسی و عیسی آمده است و به آن چه برای (همه) پیغمبران از طرف پروردگارشان آمده است میان هیچیک از آنان جدایی نمی‌اندازیم (نه این که مثل یهودیان و عیسیویان بعضی‌ها را بپذیریم و بعضی‌ها را نپذیریم بلکه همه پیغمبران راهنمای بشریت در عصر خود می‌دانیم و کتاب‌هایشان را به طور اجمال می‌پذیریم) و ما تسلیم فرمان خدا هستیم.

در حدیث صحیح از پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم نقل شده است که در جواب سوال جبرئیل علیه السلام درباره‌ی ایمان فرمود: «أَنْ تُوْمَنَ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَالْقَدْرِ خَيْرِهِ وَشَرِّهِ»^۱ «ایمان آن است که به خدا و ملائکه‌ها و

(۱) صحیح سنن الترمذی للألبانی، ابواب الإیمان باب وصف جبریل، حدیث شماره:

کتاب‌های آسمانی و تمام پیامبران و به روز قیامت و به قضا و قدر هم خیر و هم شرّ آن ایمان داشته باشی».

انجیل واقعی یا باقی مانده‌های انجیل

سوالی که امروزه مطرح است این است که: آن انجیلی که خداوند بر بنده و فرستاده خود عیسی علیه السلام نازل کرد کجاست؟ ابراهیم خلیل احمد به این سوال جواب می‌دهد: «ابراهیم خلیل احمد کشیش و سرپرست کلیسای انجیلی و استاد علوم خدانشناسی در دانشکدهٔ لاهوت (الهیات) در شهر آسیوط بود»^۱ او می‌گوید: آن انجیلی که برای یسوع مسیح علیه السلام در حیات او وحی شده است هم اکنون وجود ندارد، همان طور که نوشته‌های قدیمی که شامل اقوال و گفته‌های یسوع المسیح باشد و هم چنین کتاب‌هایی که در رابطه با رحلت حضرت مسیح علیه السلام آن زمان که بزرگی و عزّت او آشکار شد این نوشته‌ها که عوض نشده باشند همگی از بین رفته‌اند.^۲

ابن حزم رحمته الله گفته است:

تمام مسیحی‌ها و غیر آن‌ها بدون اختلاف اتفاق نظر دارند که در زمان حیات عیسی علیه السلام تنها یکصد و بیست مرد به او ایمان آوردند، زنان ثروت و دارائی خود را به عنوان انفاق به آن‌ها می‌دادند. این صراحت انجیل آن‌ها است. هرکس که به او ایمان می‌آورد خود را مخفی می‌کرد و همواره در زندگی ترس داشت و بعد از مسیح علیه السلام دعوت دینی خود را به صورت سّری و پنهانی انجام می‌دادند. هیچکس هنگام دعوت قوم خود صورت و چهرهٔ خود را آشکار نمی‌کرد، و آیین و دین خود را پنهان می‌داشتند چون هرکس را با

---

(۱) بعدا ابراهیم خلیل احمد به دین اسلام مشرف شد.

(۲) الغفران بین الإسلام والمسیحیة لإبراهیم احمد خلیل، ص ۲۰.

این اعتقاد می‌یافتند یا سنگسار می‌کردند یا به صلیب می‌کشیدند یا با شمشیر یا به وسیله‌ی سم کشته می‌شد. آنها به همین حالت ماندند و جرأت آشکار کردن دین مسیح را هرگز نداشتند بعد از رهایی و رفعت حضرت مسیح صلی الله علیه و آله به مدت سیصد سال پیروان آنحضرت مکان و مأوایی برای در امان ماندن پیدا نکردند. در طی این دوران آن انجیلی که از طرف خداوند نازل شده بود جز چند فصلی کم که خداوند به عنوان دلیل و حجت علیه مسیحی‌ها به کاربرد چیزی از آن باقی نماند. همین طور باقی ماندند تا این که پادشاه قسطنطینیه مسیحی شد و قدرت گرفتند از آن زمان مسیحیت آشکار شد و دین خود را علنی کردند و دور هم جمع شدند^۱.

ابن حزم رحمته الله در رابطه با انجیل‌ها و تاریخ چهارگانه که منبع عقیده‌ی مسیحی‌ها است، چنین می‌گوید:

«این تاریخ‌های چهارگانه، چهار مرد معروف و مشهور در زمان‌های مختلف آن را نوشته‌اند، اولین تاریخ، تاریخی است که شخصی به نام متی اللاونی (شاگرد حضرت مسیح) بعد از گذشت نه (۹) سال از رهایی حضرت مسیح صلی الله علیه و آله آن را با زبان عبرانی در سرزمین یهوذا^۲ واقع در شام نوشته است حجم آن بیست و هشت (۲۸) ورقه با خط متوسط می‌باشد^۳.

تاریخ دوّم: تاریخی است که مارکش هارونی (یا مارقس) شاگرد شمعون پسر یوحنا که باطره نام داشت بعد از بیست و دو سال از رهایی و رفعت

(۱) الفصل فی الملل والنحل لابن حزم (۱۷/۱۶/۲) با اندکی تصرف.

(۲) یهوذا یکی از دوست داران یسوع بود که به او خیانت کرد و او را به دشمنانش تحویل داد در مقابل ۳۰ قطعه نقره، که بعد از خیانت خود را خفه کرد و خودکشی نمود. این یهوذا غیر یهوذای رسول است. «الفصل فی الملل»: (۱۴/۲) هامش ..

(۳) انجیل متی ۲۸ بار تصحیح در ۷۰ صفحه از ص ۳ الی ۷۲ ضمن کتاب عهد جدید و مزامیر تشکیل شده در سال ۱۹۷۴ چاپ شده است.

حضرت مسیح آن را تألیف کرده است و آن را با زبان یونانی در شهر انطاکیه در سرزمین روم نوشته است. و می‌گویند که شمعون (ذکر شده در بالا) آن را نوشته است بعداً اسم خود را از اول آن پاک کرده و نام شاگردش مارقش را جایگزین آن کرده است، این تاریخ ۱۴ ورقه با خط متوسط می‌باشد. شمعون مذکور شاگرد عیسی علیه السلام بوده است.^۱

تاریخ سوّم: تاریخی است که شخصی به نام لوقا (پزشکی از اهل انطاکیه و شاگرد شمعول باطره) با زبان یونانی و در شهر خودش «إقایه» بعد از این که مارقش مذکور تاریخ خود را تألیف کرد لوقا هم تاریخ خود را تألیف کرد و تاریخ لوقا به اندازه تاریخ متّی می‌باشد.^۲

تاریخ چهارم: تاریخی است که یوحنا پسر سبذایی شاگرد مسیح علیه السلام بعد از شصت و چند سالی از رهایی حضرت مسیح علیه السلام آن را با زبان یونانی در شهر «استیه» نوشته است. از ۲۴ صفحه با خط متوسط تشکیل شده است. یوحنا شخصاً انجیل متّی را از زبان عبرانی به زبان یونانی ترجمه کرده است)^۳ و^۴.

(۱) انجیل مارقش شانزده بار تصحیح شده است ۵۳ صفحه از ص ۷۳ الی ۱۱۵ از کتاب عهد جدید و مزامیر.

(۲) انجیل لوقا ۲۴ بار تصحیح در ص ۷۳ الی ص ۱۱۶ الی ۱۸۸ از کتاب عهد جدید است.

(۳) انجیل یوحنا ۲۱ بار تصحیح در ۵۸ صفحه از ص ۱۸۹ الی ص ۲۴۶ از کتاب عهد جدید.

(۴) الفصل فی الملل (۱۳/۲ - ۱۴).

محتویات و مطالب کتاب مقدس

اهل کتاب (مسیحی‌ها) معتقد هستند که کتاب مقدس شامل دو پیمان و عهد اساسی می‌باشد:

عهد اول: کتاب عهد قدیم

منظور از کلمه‌ی عهد، پیمان و میثاق است، یعنی کتاب بزرگ (تورات) میثاق و پیمانی را بیان کرده که این عهد و پیمان را از مردم گرفته است. نام‌گذاری این عهد و پیمان به نام عهد قدیم به آن زمانی که حضرت موسی عليه السلام عشاء ربانی را به جا آورد و خون آن را بر طایفه‌ی بنی اسرائیل پاشید برمی‌گردد.

عهد قدیم عقیده و اعتقاد بنی اسرائیل است. آنها بر این باورند که این عهد وحی بوده و از طرف خدا نازل شده است. به همین خاطر عقیده، شریعت، قانون و مسائل اخلاقی خود را از آن می‌گیرند و برای شناخت و آگاهی از تاریخ خودشان به آن استناد می‌کنند.

عهد دوم: کتاب عهد جدید

نام‌گذاری این عهد به نام عهد جدید مربوط به چیزی است که پولس^۱ به آن اشاره کرده است، که یسوع مسیحی بر روی صلیب مرده و خونش ریخته شده است به همین خاطر گفته‌اند یسوع شریف‌ترین و عالی

---

(۱) الغفران بین الإسلام والمسیحیة، ص ۲۷ - ۲۹ با اختصار.

مقام‌ترین عهد جدید است. کتاب بزرگ عهد جدید شامل مسائل و تقسیمات زیر است:

- ۱- انجیل‌های چهارگانه که ذکر شدند.
- ۲- اعمال و کارهای فرستادگان که از تاریخ پیدایش کلیسا و ظهور پولس صحبت می‌کند.
- ۳- رساله‌های مقدس که شامل موعظه‌ها و راهنمایی‌هایی برای کلیساها می‌باشد و تعداد آنها بیست و یک رساله است که چهارده رساله را پولس نوشته است. و هفت رساله‌ی دیگر آن را رساله‌های کاتولیکی می‌نامند.^۱

(۱) پولس در اصل اسمش شاول است، که قبلاً یک یهودی متعصب بود و با مسیحیت مبارزه می‌کرد بعداً مسیحی شد و به گمان خود تعالیم مسیحیت را مستقیماً از حضرت عیسی علیه السلام گرفته است. همانطور که در کتاب اعمال الرسل اصلاح شده‌ی نهم شماره ۱ الی ۲۰ آمده است: با این عبارت: شاول پیوسته تهدیدات و اعلام جنگ و کشتن را نسبت به شاگردهای ربّ و إله اعمال می‌کرد، پیش رئیس کاهن‌ها می‌رفت، و از او می‌خواست رساله‌هایی برای جامعه‌ی دمشق بنویسد، بالاخره فرصتی برای شاول پیدا شد که جمعی از زنان و مردان را به اورشلیم برساند، هنگام رفتن و پیمودن، در میان راه گفته شد که به دمشق نزدیک شده‌ایم، ناگهان از آسمان نوری اطراف آن را فرا گرفت! بر زمین افتاد و صدایی را شنید که به او می‌گوید: شاول، شاول چرا به من ستم می‌کنی؟ او گفت: سرورم شما کیستی؟ خدا (ربّ) گفت: من یسوع آن کسی هستم که تو به او ستم می‌کنی. برای شما سخت است که با لگد به پهلوی دیگران بزنی؟ شاول در حالی که می‌لرزید و متحیر و حیران بود گفت: یا رب چه چیزی می‌خواهی که انجام دهم؟ رب (خدا) به او گفت: بلند شو، وارد شهر شو آن جا به تو گفته می‌شود که چه چیزی لازم است انجام دهی! اما مسافرهایی که با او بودند همگی ایستاده و ساکت بودند و آن صدا را گوش می‌کردند به هیچ کس نگاه نمی‌کردند. شاول از زمین بلند شد در حالی که چشمانش باز بود ولی هیچ کس را نمی‌دید پس دستش را

کشیدند و او را وارد دمشق کردند سه شبانه روز بینایی‌اش را از دست داد و نه چیزی می‌خورد و نه چیزی می‌نوشید. در دمشق شاگردی به نام حنانيا بود خدا در خواب به حنانيا گفت: ای حنانيا! حنانيا جواب داد: با اشتیاق و علاقه فراوان بفرمایید یا رب: خدا به او گفت: بلند شو و به کوچه‌ای که نامش مستقیم است برو و خانه‌ای را جست و جو کن که در آن یهوذا مردی از اهل طرطوس که اسمش شاول است وجود دارد چون او در حال نماز است. حنانيا رفت و وارد خانه شد و دستش را روی آن مرد گذاشت و گفت ای برادر شاول، خدا یسوع مرا نزد تو فرستاده است آن خدایی در راه بر تو ظاهر شده آمده‌ام تا دوباره بینایی و درونت از روح القدس پر شود بدون تأخیر چیزی مثل پوسته وارد چشمش شد و فوراً بینایی به چشمانش برگشت و بلند شد و تکیه داد و فوراً داخل جمعیت‌ها می‌شد و می‌گفت که مسیح پسر خداست. برگرفته از کتاب العهد الجديد، ص ۲۶۷ الی ص ۲۶۹، با اختصار و پولس کسی است که مسئله تثلیث (سه خدا) را با حيله و دسيسه به میان آورد و گوشت خوک را حلال کرد و حرام‌ها را مباح اعلام کرد. و هیکل و شنبه و ختنه را باطل نمود. نگاه به التفاصيل فی مقارنة الأديان. (۱۰۴/۲) - (۱۲۵).

آیا کتاب مقدس (العهد الجديد) کلام خداست؟

زمانی که انجیل اصلی، همان انجیلی که خداوند آن را برای عیسی عليه السلام وحی کرده است به صورت کامل و موثق وجود ندارد همان طور که سابقاً اشاره کردیم آیا این انجیلی که هم اکنون در اختیار مسیحی‌ها قرار دارد و آن را کتاب مقدس می‌نامند کلام خداوند است؟
یا به عبارت دیگر چه چیزی تحریف و تغییر انجیل‌های چهارگانه را ثابت می‌کند؟

جواب این سؤال را می‌توان از جهت‌های مختلف بررسی کرد:

الف: تضاد اقوال انجیلی‌ها

هرکس به کتاب عهد جدید نظری بیندازد به خاطر تناقضات زیاد آن میان اقوال انجیل‌های چهارگانه حیرت و تعجب او را فرا می‌گیرد. از جمله این تناقضات:

الف) مثال:

۱- در تصحیح دهم از انجیل مرقس شماره ۱۷ آمده است:

یک نفر که از خانه خارج شده بود و هنگام رفتن در جاده، باپا به پهلوی اسپش می‌زد از او می‌پرسید ای معلم صالح چه کاری را انجام دهم تا زندگی ابدی را بدست آورم؟^۱

۲- در تصحیح دهم از انجیل مرقس شماره ۱۸ آمده است:

---

(۱) العهد الجديد و المزامیر، ص ۹۷.

(یسوع به او گفت: چرا مرا صالح صدا می‌زنی؟ هیچ کسی جز الله صالح نیست.^۱

۳- در تصحیح دهم در انجیل یوحنا شماره ۱۱ آمده است:

(من مسئول و سرپرست صالح هستم و مسئول صالح خود را از چیزهای بیهوده و خرافات دور می‌کند.^۲

یک دفعه منکر آن است که صالح باشد و می‌گوید هیچ صالحی جز الله وجود ندارد و مرتبه دیگر می‌گوید او صالح است و تمام چیزهای بی‌ارزش و نادرست که به او نسبت می‌دهند دروغ است:

(ب) مثال دیگر

در تصحیح چهاردهم از انجیل مرقس شماره ۳۰ آمده است:

(یسوع به او گفت: آنچه حق است به شما می‌گویم امروز در این شب قبل از این که خروس دو مرتبه بخواند سه دفعه می‌گویی که شما را نمی‌شناسم و انکار می‌کنی. در حالی که در تصحیح بیست و دوم انجیل لوقا شماره ۳۴ آمده است:

(گفت: ای پطرس به شما می‌گویم امروز خروس نمی‌خواند قبل از اینکه سه مرتبه انکار می‌کنی که شما مرا می‌شناسی.^۳

یکی از این دو عبارت دروغ و تهمت و افترا می‌باشد چون هر زمانی نسبت خبری در مورد یک چیز تضاد پیدا کرد دروغ یکی از آن‌ها قطعی است.^۴

(۱) همان کتاب، ص ۹۷.

(۲) همان کتاب، ص ۲۱۷.

(۳) العهد الجديد، ص ۱۷۹.

(۴) شفاء الغلیل در بیان آنچه در تورات و انجیل از تغییر و تحریف واقع شده است لإمام الحرمین الجونی، ص ۵۰، با اختصار.

(ج) مثالی دیگر:

در تصحیح بیست و هفتم از انجیل متی شماره ۳۸ آمده است که این عین عبارت آن است:

(در آن موقع دو تا دزد یکی از طرف راست و دیگری از طرف چپ با او به صلیب آویخته شدند).^۱

و انجیل شماره: ۴۴ و تصحیح دهم عین عبارت آن این است: (به همین خاطر آن دو دزد که با او صلیب شدند از او ایراد گرفتند).^۲

در انجیل لوقا شماره ۳۳ تصحیح بیست و سوم آمده است:

(زمانی که او را به آن جایی بردند که ادعا می‌کرد جمجمه‌اش را آن جا با دو گناهکار دیگر یکی از طرف راستش و دیگری طرف چپش صلیب زدند).^۳

و باز انجیل لوقا شماره ۳۹ تصحیح بیست و سوم آمده است:

(یکی از دو تا گناهکاری که آویزان شده بودند دستش را روی آن تکان می‌داد و می‌گفت: اگر شما واقعاً مسیح هستی پس خودت و ما را نجات بده!)^۴

شماره ۴۰ با این عبارت:

(دیگری جواب داد و بر سر او داد زد و گفت: آیا شما از خدا نمی‌ترسید چون شما درست عین حکم ما را داری؟).

(۱) العهد الجديد، ص ۶۹.

(۲) همان کتاب، ص ۶۹.

(۳) همان کتاب، ص ۱۸۳.

(۴) همان کتاب، ص ۱۸۴.

و شماره ۴۱ (حکم ما عین عدالت است چون ما کاری انجام دادیم که مستحق آن هستیم و اما این فرد کاری نکرده است و حکم او عدالت نیست)^۱.

شماره ۴۳ با این عبارت: (پس یسوع حق به او گفت: به شما می‌گویم امروز شما در فردوس با من خواهید بود)^۲.

صاحب این کلام (یعنی لوقا در انجیل خود) صراحتاً می‌گوید که آن دو تا دزدی که با او به صلیب کشیده شدند یکی از آن‌ها به او ایمان داشت و با او مهربان بود ولی دیگری به او دشنام می‌داد و او را مسخره می‌کرد، در حالی که در انجیل متی به صراحت می‌گوید: آن دو تا دزد هر دو کافر بودند و به او دشنام می‌داند و او را مسخره می‌کردند در حالی که این حادثه یک رویداد بیشتر نبوده و هیچ شکی در دروغ بودن این واقعه‌ها نیست و گویندگان آن به علت اختلاف زمان آنها چیزهایی گفته‌اند که به هیچ وجه جای یقین و اطمینان نیست!^۳.

ب: اختلاف لغات انجیل‌ها مانع تطابق و هماهنگی نسخه‌هاست

کتاب مقدس دارای نسخه‌های مختلف است؛ مثلاً نسخه‌ای از کتاب مقدس ترجمه کاتولیک است، نسخه دیگری ترجمه پروتستان است (که نسخه ملک جیمز اول است که از همه نسخه‌ها در جهان رونق بیشتری دارد) به همین خاطر ترجمه‌های زیادی با زبان‌های مختلفی برای این نسخه وجود دارد که موجب اختلاف معانی آن شده است و الفاظ زیادی از

(۱) همان کتاب، ص ۱۸۴.

(۲) العهد الجديد، ص ۱۸۴.

(۳) شفاء الغلیل، ص ۵۴، با اختصار.

آن به صورت واضح و روشن بر این دلالت دارند که این مطالب، کلام و گفته خداوند نیستند. شیخ الإسلام ابن تیمیہ رحمۃ اللہ علیہ در این مورد می‌فرماید:

(نسخه‌های انجیل اختلاف‌های واضح و روشنی با هم دارند به طوری که هر عاقلی در می‌یابد که تمام نسخه‌های انجیل بر یک لفظ واحد متفق نیستند. پس چه کسی است که با هفتاد و دو زبان سخن گفته است؟ و آن چه کسی است که بر تمام دنیا، بر پادشاهان، کشیش‌ها، دانشمندان و تمام کسانی که در هر نقطه از این زمین سکونت دارند و در هر گوشه‌ی زمین زندگی می‌کنند حکومت می‌کند و در تمام این نقاط از زمین نسخه‌ای از این کتاب مقدس را قرار داده است و تمام این نسخه‌ها را با هم تطبیق کرده است؟ چطور ممکن است تمام الفاظ این همه نسخه که با هفتاد و دو زبان است در تمام اقطار زمین دارای یک لفظ متفق و بدون اختلاف الفاظ و معانی وجود داشته باشد؟!^۱)

ج: تعدد و اختلاف باطن و درون سخن گوها

استاد احمد دیدات رحمۃ اللہ علیہ در مناظره‌ی مشهور خود با کشیش جیمی سواجرت آمریکایی چنین می‌گوید: ما مسلمانان شکی نداریم و برای ما ثابت است که سه نوع شاهد و گواه برای کتاب مقدس وجود دارد و این مطلبی است که نیاز به بحث و بررسی ندارد. این سه نوع عبارتند از:

- ۱- در کتاب مقدس مطالبی وجود دارد می‌توان گفت کلام خداست.
- ۲- در کتاب مقدس مطالبی وجود دارد می‌توان گفت کلام پیامبر است.
- ۳- آن چه خیلی واضح و روشن است این است که اکثر مطالب کتاب مقدس از توضیحات مفصل شاهدان و گواهان عینی و ... از کسانی

(۱) الجواب الصحيح لمن بدل دين المسيح لابن تیمیہ رحمۃ اللہ علیہ، (۲/۲)، با اختصار.

که آن چه را از او شنیده‌اند نوشته‌اند تشکیل شده است، که این نوع را می‌توانیم کلام یک تاریخ نویس نام‌گذاری کنیم.

پس خود را برای بررسی بعضی از این مثال‌ها برای انواع سه‌گانه کتاب مقدس به زحمت و ناراحتی نینداز، مطالب زیر پاره‌ای از عین مطالب کتاب مقدس است و آن چه عیناً هدف من است به خوبی برای شما آشکار می‌کند:

الف - گروه اول: پیامبری را برای آنها از میان برادرانشان قرار می‌دهم که از طبقه‌ی متوسط و مثل شما باشد و کلام خود را در درون او قرار می‌دهم، پس آن چه که من به او توصیه می‌کنم به آنها می‌گوید). (تنبیه ۱۸: ۱۸).

ب - من، من خدا هستم، برگزیده نیستم ... من الله هستم. (اشعیا ۴۳: ۱۱، ۱۲).

ج - ای مردمان تمام گوشه‌های زمین پیرامون من جمع شوید و خود را نجات دهید، چون من الله هستم و کس دیگر غیر من الله نیست! (اشعیا ۴۵: ۲۲).

باطن و درون این متکلم را در جملات گذشته ملاحظه کنید، درون یک متکلم وحده و اظهار می‌کند ان کلام خداست.

گروه دوم:

الف - نزدیک ساعت ۹ یسوع با صدای بلند فریاد زد و گفت (ایلی، ایلی لما شبقتنی) یعنی: خدایا، خدایا چرا مرا ترک کردی؟ (متی ۲۷: ۴۶) العهد الجديد، ص ۶۹).

ب - یسوع به او جواب داد: ابتدای همهٔ توصیه‌ها این است که می‌شنوم ای اسرائیل خدای ما واحد و یکتاست (مرقس ۱۰: ۱۸) ۱.

ج - یسوع به او گفت چرا مرا صالح صدا می‌کنی، هیچ کس جز یک نفر صالح نیست و آن کس الله است. (مرقس ۱۰: ۱۸) ۱.

گرو سۆم:

(از راه دور به درخت انجیر نگاه کرد که بر روی آن برگ‌ها بود، آمد تا شاید چیزی بیابد زمانی که به آن نزدیک شد جز برگ چیزی را نیافت چون آن زمان وقت میوه دادن انجیر نبود. (مرقس ۱۱: ۱۳).^۲

اکثریت محتوا و مطالب کتاب مقدس از این نوع سوم است که این کلمات متعلق به یک شخص غایب و شخص سومی غیر از خدا و فرستاده‌ی اوست.

زمانی که به لبّ این مطالب توجه کنی در می‌یابی که این‌ها کلام خدا نیستند، و کلام یک پیغمبر هم نمی‌باشد، بلکه گفته‌های یک تاریخ نویس است.^۳

د: پنجاه هزار غلط در کتاب مقدس!!

مجلهٔ (أفیکو) (به معنی هوشیار باشید) به نقل از گروهی از گواهان در ماه سپتامبر سال ۱۹۵۷ در یکی از شماره‌های خود خبر مفتضحی را اعلام کرد که: پنجاه هزار غلط در کتاب مقدس وجود دارد).^۴

استاد احمد دیدات عده‌ای از این غلط‌ها را از این هزارها غلط بیان می‌کند:

۱- کلمهٔ عذراء (لقب مریم علیها السلام و به معنی باکره و دوشیزه می‌باشد)^۵ در ترجمه‌های مختلف دفعه‌ای به لفظ (امرأة صبية) (به

(۱) العهد الجديد، ص ۹۷.

(۲) العهد الجديد، ص ۱۰۰.

(۳) هل الكتاب المقدس كلام الله لأحمد دیدات، ص ۱۰۰ - ۱۰۸.

(۴) هل الكتاب المقدس كلام الله لأحمد دیدات، ص ۱۰۰ - ۱۰۸.

(۵) مترجم.

معنی زنی که به سن جوانی نرسیده است) وارد شده است و در جای دیگر بتول (ازدواج نکرده) وارد شده است.

۲- عبارت (مولود غیر مخلوق) متولد شده است ولی آفریده شده نیست، برای توصیف عیسی علیه السلام به کار رفته است و بعداً بعضی از دانشمندانشان در نسخه‌هایی که تصحیح کردند این عبارت‌ها را حذف نمودند.

۳- آن چه را حساب مسیحی می‌نامند، منظورشان از حساب مسیحی عقیده تثلیث (خدایان سه گانه) می‌باشد، که آن را در نسخه‌های اصلاح شده حذف کرده‌اند.

۴- بالا رفتن یسوع به آسمان، در نسخه‌های اصلاح شده عباراتی که دلیل بر این صعود باشد حذف شده‌اند ولی این حذف خیلی دوام پیدا نکرد و به سرعت عباراتی که دال بر صعود حضرت مسیح علیه السلام باشد به متن چاپ‌های جدید برگشت، این اتفاق بعد از سال ۱۹۵۲ بود.

۵- در یکی از انجیل‌ها (حمار السیرک) آمده است. که اشاره به حیوانی است که حضرت عیسی علیه السلام زمان ورود به قدس بر آن سوار شده بود.^۱

استاد دیدات با حالت مسخره به این قضیه گسترده اشاره می‌کند و می‌گوید: چطور است که خداوند از یک رویداد ناچیز مثل همین رویداد بالا غافل نبوده است در حالی که از الهام تألیف‌کنندگان انجیل‌ها نسبت به ننوشتن صعود پسرش به آسمان غافل بوده است؟!^۲.

(۱) هل الكتاب المقدس كلام الله، ص ۱۳۰ الی ۱۳۸، با اختصار.

(۲) نگاه به تحلیل دکتر نجاج محمود الغنمی با مرجع بالا، ص ۸۶ - ۸۷.

نکات و ملاحظات در مورد عقیده‌ی مسیحی‌ها

بررسی کوتاه در رابطه با عقیده مسیحی‌ها که شامل چند مسأله‌ی جزئی است، بارزترین آنها عبارتند از:

* عقیده‌ی تثلیث (خدایان سه گانه)

آنها معتقد هستند که الله یکی از این سه خدایان است، آن سه خدا عبارتند از:

الف - الله پدر.

ب - الله پسر.

ج - الله روح القدس.

بحث و بررسی در مورد این عقیده ما را ناچار می‌کند که از چند مسأله‌ی اساسی سخن به میان آوریم، این مسائل:

اولاً: مسأله‌ی تولد عیسی علیه السلام

اعتقاد مسیحی‌ها در مورد تولد حضرت عیسی علیه السلام قسمتی از آن حق و قسمتی نیز باطل است.

قسمت درست اعتقادشان این است که حضرت عیسی علیه السلام متولد شده و مخلوق است. مادرش مریم پاکدامن است.

در انجیل متی اصلاح‌شده اول شماره ۱۸ با عبارت زیر آمده است:

اما تولد حضرت مسیح یسوع به این صورت بالا بوده است، چون مریم مادر مسیح برای یوسف خواستگاری شده بود ولی قبل از این که به هم برسند مریم از روح القدس حامله شده بود.^۱

قرآن کریم واقعیت تولد حضرت عیسی علیه السلام را بیان می‌کند:

قال تعالی: ﴿وَأَذْكُرُ فِي الْكِتَابِ مَرْيَمَ إِذِ انْتَبَذَتْ مِنْ أَهْلِهَا مَكَانًا شَرْقِيًّا ۖ فَاتَّخَذَتْ مِنْ دُونِهِمْ حِجَابًا فَأَرْسَلْنَا إِلَيْهَا رُوحَنَا فَتَمَثَّلَ لَهَا بَشَرًا سَوِيًّا ۗ ﴿١٧﴾
 قَالَتْ إِنَّيَأُعُوذُ بِالرَّحْمَنِ مِنْكَ إِنْ كُنْتَ تَقِيًّا ۗ ﴿١٨﴾ قَالَ إِنَّمَا أَنَا رَسُولُ رَبِّكِ لِأَهَبَ لَكِ غُلَامًا زَكِيًّا ۗ ﴿١٩﴾ قَالَتْ أَنَّى يَكُونُ لِي غُلَامٌ وَلَمْ يَمَسِّنِي بَشَرٌ وَلَمْ أَكُ بَغِيًّا ۗ ﴿٢٠﴾ قَالَ كَذَلِكَ قَالَ رَبُّكَ هُوَ عَلَيَّ هَيِّئٌ وَلِنَجْعَلَهُ آيَةً لِلنَّاسِ وَرَحْمَةً مِنَّا وَكَانَ أَمْرًا مَقْضِيًّا ۗ ﴿٢١﴾ [مریم: ۱۶-۲۱].

«ای پیغمبر صلی الله علیه و آله! در کتاب (آسمانی قرآن، اندکی) از مریم سخن بگو: آن هنگام که در ناحیه‌ی شرقی (بیت المقدس برای فراغت عبادت) از خانواده‌اش کناره گرفت، و پرده‌ای میان خود و ایشان افکند (تا خلوت کده‌اش از هر نظر برای عبادت آماده باشد در این هنگام) ما جبرئیل (فرشته) خویش را به سوی او فرستادیم و جبرئیل در شکل انسان کامل خوش قیافه‌ای بر مریم ظاهر شد مریم (لرزان و هراسان) گفت: من از سوء قصد) تو به خدای مهربان پناه می‌برم. اگر پرهیزگار هستی (بترس که من به خدا پناه برده و او کسی بی‌کسان است) (جبرئیل) گفت: (مترس که من یکی از فرشتگان یزدانم و) پروردگارت مرا فرستاده است تا (سبب شوم و) به تو پسر پاکیزه‌ای از (نظر خلق و خوی و جسم و جان) ببخشم. مریم گفت: چگونه پسری خواهم داشت در حالی که انسانی با من نزدیکی نکرده است و

زناکار هم نبوده‌ام؟ جبرئیل گفت: همان گونه است (که بیان داشتی اما پروردگار تو گفته است این (کار یعنی دادن فرزند بدون پدر) برای من آسان است. (انجام این کار) به خاطر آن است که (می‌خواهم) او را معجزه‌ای برای مردمان کنیم و (وی را برای بندگان مخلص) رحمتی از سوی خود سازیم. دیگر کار انجام یافته است (و جایی برای بحث و گفت و گو نمانده است).».

اما اعتقاد غلط مسیحیان در مورد تولد حضرت عیسی علیه السلام این است که گمان می‌کنند عیسی علیه السلام پسر خداست. این مطلب در انجیل لوقا اصلاح شده‌ی اول شماره ۳۵ با این عبارت آمده است:

(فرشته جواب داد و به او (مریم) گفت: روح القدس بر شما فرود می‌آید و نیرو و قوت خدا بر شما سایه می‌افکند به همین خاطر قدوس پیدا شده از شما خواهد بود و پسر خدا نامیده خواهد شد).^۱

دلیل این گفته‌ی مسیحیان این است که قلب‌شان از توحید ربوبیت^۲ سیراب نشده است، اگر واقعاً به خدا ایمان داشتند، و اگر معتقد بودند که فقط خدا خالق و آفریدگار جهان و قادر و توانا بر هر چیزی است و فرمان و دستور او بین کاف و نون است (منظور کُنْ فیکون یعنی خلق شو فوراً پیدا می‌شود).^۳ اگر واقعاً به این مطالب ایمان داشتند به خوبی می‌فهمیدند که تولد حضرت عیسی علیه السلام بدون پدر دلیل و نشانه‌ای است بر تنها خالق بودن او و همچنین دلیل است بر قدرت و توانایی خداوند بر چیزی که عقل محدود بشری آن را محال می‌داند!!

(۱) العهد الجديد، ص ۱۱۸.

(۲) توحید ربوبیت: یعنی اعتقاد به اینکه خالق هستی و کائنات، رازق و نافع و ... فقط خداست. (مترجم)

(۳) مترجم.

آنکسی که حضرت آدم عليه السلام را از خاک بدون پدر و مادر خلق کرد خیلی تواناتراز این است که عیسی عليه السلام را بدون پدر خلق کند. خداوند می‌فرماید:

﴿إِنَّ مَثَلَ عِيسَىٰ عِنْدَ اللَّهِ كَمَثَلِ آدَمَ ۖ خَلَقَهُ مِن تُرَابٍ ثُمَّ قَالَ لَهُ كُن فَيَكُونُ﴾ [آل عمران: ۵۹].

(مسأله‌ی آفرینش عیسی عليه السلام برای خدا همچون مسأله‌ی آفرینش آدم است که او را از خاک بیافرید سپس به او گفت پدید آی و بی‌درنگ پدید آمد). سایر مخلوقات و موجودات و جمادات از ترس این دروغ و تهمت ناروا که به خداوند نسبت می‌دهند دچار وحشت و اضطراب می‌شوند. خداوند می‌فرماید:

﴿وَقَالُوا اتَّخَذَ الرَّحْمَنُ وَلَدًا ۗ لَقَدْ جِئْتُمْ شَيْئًا إِدًّا ۗ تَكَادُ السَّمَوَاتُ يَتَفَطَّرْنَ مِنْهُ وَتَنْشَقُّ الْأَرْضُ وَتَخِرُّ الْجِبَالُ هَدًّا ۗ أَنْ دَعَوْا لِلرَّحْمَنِ وَلَدًا ۗ﴾ [مریم: ۸۸-۹۱].

(یهودیان و مسیحیان مشرکان) گفتند: خداوند مهربان برای خود فرزندی برگرفته است. واقعاً چیز بسیار زشت و زنده‌ای می‌گویند، نزدیک است آسمان‌ها به خاطر این سخن از هم متلاشی گردد و زمین بشکافتد و کوه‌ها به شدت درهم فرو ریزد. از اینکه به خداوند مهربان، فرزندی نسبت می‌دهند.

ابن کثیر رحمته الله می‌فرماید: ﴿إِدًّا﴾ به معنی بزرگ است و ﴿تَكَادُ السَّمَوَاتُ يَتَفَطَّرْنَ﴾ یعنی زمانی که آسمان‌ها این گفته‌های ناشایست و ناروا را از انسان‌های فاسد نسبت به خدا می‌شنوند نزدیک است متلاشی شوند به خاطر عظمت و بزرگی خدا نزدیک بود دچار این حادثه شوند چون آسمان‌ها نیز مخلوقاتی هستند و بر توحید و یکتایی خدا پایه‌گذاری شده‌اند و شاهد هستند که هیچ اله و معبودی جز او نیست شریک همدم و شبیهی ندارد،

فرزند و همسر و همتایی ندارد بلکه یکتا و بی‌نیاز است و هر چیزی که در این دنیا وجود دارد دلیل و شاهد است که خداوند واحد و یکتاست.^۱

دوم: خدا قرار دادن حضرت عیسی علیه السلام

مسیحی‌ها معتقد هستند که حضرت عیسی علیه السلام معاذ الله- خداست و دلیل آن‌ها برای این سخن چند متن از انجیل‌های تحریف شده می‌باشد که برای مثال بعضی را ذکر می‌کنیم:

در تصحیح دهم از انجیل یوحنا شماره ۳۱ الی ۳۸ با این عبارت آمده است (یهودی‌ها هم، سنگ را در دست گرفتند تا او را سنگسار کنند، یسوع به آن‌ها پاسخ داد و در مورد اعمال و کارهای زیاد و نیکو گفتگو کرد شما را نزد پدرم خواهم دید پس به خاطر کدام یک از این کارها مرا سنگسار می‌کنید؟ یهودی‌ها جواب دادند ما به خاطر عمل و کار نیک شما را سنگسار نمی‌کنیم بلکه به خاطر سخن کفرآمیز و اهانت شما به خدا سنگسارتان می‌کنیم، در حالی که شما انسان هستی خودت را إله و خدا قرار می‌دهی!

آیا کسی که پدر او را مقدس کرده است و او را برای تمام جهان فرستاده است به او می‌گویید شما سخن کفرآمیز می‌گویید و به خدا اهانت می‌کنی؟ چون من گفته‌ام پسر الله هستم؟ اگر من واقعاً کارهای پدرم را انجام نمی‌دهم به من ایمان نیاورید، ولی اگر آن اعمال را انجام می‌دهم شما باز هم به من ایمان نمی‌آورید به آن اعمال ایمان آورید تا بدانید و بفهمید و ایمان داشته باشید که پدر در درون من است و من هم داخل او.^۲

(۱) تفسیر القرآن العظیم، (۳/۱۳۹).

(۲) العهد جدید، ص ۲۱۸.

رد آنها

خوبترین و نیکوترین دلیل برای رد عقیده مسیحی‌ها چیزی است که به خود حضرت عیسی علیه السلام در کتاب مقدس‌شان نسبت می‌دهند به خواست خدا پرده‌ای بر چشمان‌شان کشیده شد و با چشمی جستجوگرانه آن را ندیدند چون اگر آن را بررسی می‌کردند همانطور که در جاهای زیادی این کار انجام داده‌اند آن را تحریف و تعویض می‌کردند.

از این اقوال مطلبی است که در انجیل مرقس اصلاح شده‌ی دوازدهم شماره ۲۹ و ۳۰ آمده است:

(یسوع به او جواب داد: ابتدای همهٔ توصیه‌ها این است که ای اسرائیل بشنو، خدای معبود ما خدایی واحد و تنهاست. و پروردگا خود را با تمام قدرت و با تمام وجودت و از صمیم قلب و از روی فکر و آگاهی دوست داشته باش. این وصیت اول است.^۱)

در انجیل یوحنا اصلاح شده هفدهم شماره ۳ آمده است: (و این زندگی ابدی است که شما را بشناسند، فقط تو به تنهایی معبود حقیقی و واقعی هستی و یسوع مسیح کسی است که تو آن را فرستاده‌ای و رسول خود قرار داده‌ای.^۲)

در انجیل متی تصحیح شده چهارم شماره ۱۰ آمده است: (آن زمان یسوع به او گفت: ای شیطان برو، چون نوشته شده است فقط برای پروردگار و معبودت سجده ببر و تنها او را عبادت کن.^۳)

سبحان الله ... کجایند عقل‌های آگاه و چشم‌های بینا که این سخنان را بررسی کنند تا آگاه شوند و در آنها بیندیشند؟ چطور انسان آزاده‌ی

(۱) همان کتاب، ص ۱۰۳.

(۲) همان کتاب، ص ۲۳۴.

(۳) همان کتاب، ص ۸.

هوشمند از خود نمی‌پرسد که سرّ این تناقضات و اختلافات در گفته‌های حضرت عیسی علیه السلام یا یسوع در انجیل‌ها چیست؟ ولی!!!

چقدر زیباست کلام و گفتار امام ابن‌القیم رحمته در معرض ردّ علیه مسیحی‌ها، آن‌جا که می‌فرماید: (بر خداوند - اگر حکمت و خواست او تقاضا می‌کرد برای بندگان آشکار شود و از کرسی عظمتش پایین بیاید و مستقیماً خودش با آن‌ها حرف بزند - لازم بود که وارد شرم‌گاه یک زن نشود و در شکم او در میان ادرار و مدفوع و خون چند ماهی بماند و حالا که این کار را انجام داده لازم بود به صورت بچه‌ای کوچک که شیر بخورد و گریه کند خارج نشود، حالا که این حادثه روی داده است لازم بود با مردم غذا نخورد و آب ننوشد و نخوابد، اگر غذا می‌خورد و آب می‌نوشید لازم بود نه ادرار و نه مدفوع کند، در حالی که خداوند تعالی دارای صفات جلال و کمال است و این صفات خاص او هستند، آن صفات کمالی و جلالی که آسمان‌ها و زمینش وسعت و گسترش آن‌ها را ندارند.

و کرسی او به اندازه گسترش زمین و آسمان‌هاست. پس چطور است که فرج و شرم‌گاه یک زن وسعت و گسترش او را دارد. پاک و منزّه است خداوند سبحان از این اقوال بیهوده)^۱.

ابن حزم رحمته هنگام سخن گفتن در مورد عقیده‌ی تثلیث می‌گوید: -البته این مطلب را از انجیل مرقس نقل می‌کند- (... پروردگار (ربّ) بعد از این که با آن‌ها صحبت کرد به آسمان صعود کرد و طرف راست الله نشست)^۲. این شرک، یک شرک احمقانه‌ای است. این ربّ با الله جمع می‌شود خیلی عجیب است و طرف راست الله می‌نشیند! پس این دو ربّ و دو إله می‌شوند،

(۱) هدایه الجباری فی أجوبه اليهود و النصارى لإمام ابن‌القیم، ص ۱۴۷ - ۱۴۸، با اختصار.

(۲) العهد الجديد مرقس اصلاح شده‌ی ۱۶ شماره ۹، ص ۱۱۵.

اولی قوی‌تر و نیرومندتر از دومی است چون بدون شک آن کس که دیگری طرف راست او قرار داده شده است بلندمرتبه است از کسی که طرف راست او نشسته است.

از خواری و پستی به خدا پناه می‌بریم.^۱

در انجیل یوحنا اصلاح شده‌ی اول شماره ۹ و ۱۰ در مورد خدا قراردادان حضرت عیسی عليه السلام آمده است، (آن نور حقیقی که هر انسانی را نورانی می‌کند به سوی جهان آمد. آن نور در جهان بود و جهان به وسیله‌ی آن درست شد و جهان او را نشناخت).^۲

ابومحمد می‌گوید: این هم نشانه‌ی حماقتِ شرک‌ورزیدن آن‌ها به خداست چگونه در دنیا است و بوسیله‌ی او دنیا آفریده شده است؟ اگر إله و خدا است، او دنیا را آفریده است و دیگر درست نیست که به وسیله‌ی او دنیا ساخته شود. و اگر چنان چه به وسیله‌ی او دنیا آفریده شده است و آن را خلق نکرده است پس نه إله و خداست و نه خالق و آفریننده، بلکه آلت و وسیله‌ای است از وسیله‌هایی که دنیا به وسیله‌ی آن‌ها آفریده شده است. پاک و منزّه است خداوند که چیزی را با آلت و وسیله بیافریند بلکه خلقت و آفرینش از طرف خدا همان طور که در وحی برای رسول صادقش حضرت محمد صلى الله عليه وآله وسلم آمده است و در گفتارش هیچگونه تناقض و اختلافی وجود ندارد، به این صورت است که می‌فرماید: ﴿إِنَّمَا أَمْرُهُ إِذَا أَرَادَ شَيْئًا أَنْ يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ﴾ [یس: ۸۲].

«هر گاه خدا چیزی را بخواهد که بشود، کار او تنها این است که خطاب بدان بگوید: بشو و آن هم می‌شود».

(۱) الفصل فی الملل، (۱۳۹/۲ - ۱۴۲).

(۲) العهد الجديد، ص ۱۸۹.

سوم: مخلوط شدن و حلول سرشت خدایی با سرشت و طبیعت انسانی مسیح نزد مسیحیان در آن واحد دو مسیح است!! یکی با سرشت و طبیعت الهی و خدایی و دومی دارای سرشت انسانی، پس در بین دو طبیعت و سرشت قرار می‌گیرد، یکی الهی و ازلی و دیگری انسانی که بین آنها اتحاد و یکی شدن وجود دارد. و از طرف حضرت مریم پاکدامن اساس طبیعت الهی و انسانی به آن چسبیده و جوش خورده است.

این گمان مسیحی‌ها از چند جهت به قول وحدت وجودی‌ها در رأس آنها ابن عربی شباهت دارد. که در دو کتاب خود به نام (الفصول) و (الفتوحات المکیه) به آن اشاره کرده است.

ردّ این مطالب

مسیح نزد آنها هم إله و معبود کامل است، هم انسان کامل. ولی إله قبل از این که به مرحله‌ی اتحاد برسد إله است و انسان هم قبل از این که به مرحله‌ی اتحاد برسد انسان است. ولی مسیحی‌ها می‌گویند بعد از اتحاد إله تمام و انسان تمام خواهد شد، و این قولی باطل است. چون انسان از روح و جسم تشکیل شده است و به مجموع روح و جسم انسان می‌گویند، این طور نیست که انسان فقط روح یا فقط جسم باشد.

اگر چنان چه اتحاد (حلول طبیعت الهی و انسانی) واقعیت داشت درست بود که گفته شود: مسیح نصفش سرشت خدایی و نصف دیگرش سرشت انسانی است و مرکب از هر دو تا است. ولی درست نیست گفته شود: مسیح انسانی کامل و خدایی کاملی است، چون این جمع بین دو ضد می‌باشد و معلوم است اجتماع الضدین (دو ضد با هم جمع شوند) محال است.^۱

(۱) الجواب الصحيح لمن بدل دين المسيح (۱۱۰/۳) با اندکی تصرف.

وحی خداوند این قضیه را با تفصیل بیان می‌کند، خداوند می‌فرماید:

﴿وَإِذْ قَالَ اللَّهُ يَعْيسَى ابْنَ مَرْيَمَ ءَأَنْتَ قُلْتِ لِلنَّاسِ اتَّخِذُونِي وَأُمِّيَ إِلَهَيْنِ مِن دُونِ اللَّهِ قَالِ سُبْحَانَكَ مَا يَكُونُ لِي أَنْ أَقُولَ مَا لَيْسَ لِي بِحَقِّقٍ إِن كُنْتُ فُلْتُهُ، فَقَدْ عَلِمْتَهُ تَعْلَمَ مَا فِي نَفْسِي وَلَا أَعْلَمُ مَا فِي نَفْسِكَ إِنَّكَ أَنْتَ عَالِمُ الْغُيُوبِ ﴿۱۱۶﴾ [المائدة: ۱۱۶].

«و (خاطر نشان ساز) آنگاه را که خداوند گفت: ای عیسی پسر مریم آیا تو به مردم گفته‌ای که به جز الله من و مادر را هم دو خدای دیگر بدانید (و ما دو نفر را نیز پرستش کنید؟) (عیسی) گفت: (خداوندا) تو را منزّه از آن می‌دانم که دارای شریک و انباز باشی، مرا نسزد که چیزی را بگویم (و بطلبم که وظیفه و) حق من نیست، اگر آن را گفته باشم بی‌گمان تو از آن آگاهی، تو (علاوه بر ظاهر گفتار من) از راز درون من هم با خبری - ولی من (چون انسانی بیش نیستم) از آن چه بر من پنهان می‌داری بی‌خبرم زیرا تو داننده‌ی رازها و نهان‌هایی (و از خفایا و نوایای امور باخبری).

هم اکنون این سؤال را مطرح می‌کنیم که چه چیزی سبب شده است مسیحی‌ها حضرت عیسی علیه السلام را خدا قرار دهند؟

جواب: غلو^۱ و زیاده‌روی در مورد حضرت عیسی علیه السلام از جانب مسیحی‌ها، در حالیکه خود حضرت مسیح این غلو و افراط را ردّ می‌کند. همانطور که در انجیل مرقس اصلاح شده‌ی دهم شماره ۱۸ می‌گوید: (یسوع به او گفت چرا مرا صالح صدا می‌زنی؟ هچکس جز یک نفر صالح نیست و آن الله است)^۲.

(۱) غلو: یعنی زیاده‌روی و افراط در هر چیزی ... غلا فی الدین یعنی از حدّ آن گذشت.

لسان العرب لابن منظور، مادة غلا (۳۲۹/۵).

(۲) العهد الجديد، ص ۹۷.

خداوند مسیحی‌ها و اهل کتاب را با این صفت غلو و افراطی‌گری توصیف می‌کند، آنجا که می‌فرماید: ﴿قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَا تَغْلُوا فِي دِينِكُمْ غَيْرَ الْحَقِّ وَلَا تَتَّبِعُوا أَهْوَاءَ قَوْمٍ قَدْ ضَلُّوا مِنْ قَبْلُ وَأَضَلُّوا كَثِيرًا وَضَلُّوا عَنْ سَوَاءِ السَّبِيلِ ﴿۷۷﴾ [المائدة: ۷۷].

«بگو: ای اهل کتاب به ناحق در دین خود راه افراط و تفریط را مپوئید و از أهواء و امیال گروهی که پیش از این گمراه شده‌اند و بسیاری را گمراه کرده‌اند و از راه راست منحرف گشته‌اند پیروی نکنید.

این جریر طبری رحمته الله می‌گوید: خداوند در این آیه حضرت محمد صلی الله علیه و آله را مورد خطاب قرار داده است و می‌فرماید: ای محمد صلی الله علیه و آله! به این افراط‌گرایان مسیحی که اهل کتاب یعنی دارای انجیل هستند بگو در دین و آیین خود افراط و زیاده‌روی نکنند همچنین در سخنان‌تان و گفتار‌تان نسبت به حضرت عیسی صلی الله علیه و آله افراط و زیاده‌روی نکنید و در اثر این افراط از حق تجاوز کنید و بسوی باطل روی آورید و در نتیجه عیسی صلی الله علیه و آله را خدا یا پسر خدا قرار دهید. بلکه بگویید او بنده‌ی خداست و او واژه‌ی خدا یعنی پدیده‌ی فرمان خدا گُن (بشو) است که خدا آن را به مریم رسانده است و بدین وسیله عیسی را در شکم مریم پروراند او دارای روحی است که از سوی خدا به کالبدش دمیده شده است.

پس از هوی و هوس قوم و ملت‌ی که قبلاً گمراه شده‌اند و بسیاری از مردم را نیز گمراه کرده‌اند پیروی نکنید. همچنین در مورد حضرت مسیح صلی الله علیه و آله از هوا و هوس‌های قوم یهود که قبل از شما از راه هدایت گمراه شده‌اند تبعیت و پیروی نکنید.^۱

(۱) جامع البیان فی تفسیر القرآن لابن جریر الطبری، (۲۰۴/۶).

پیامبر اسلام حضرت محمد ﷺ می‌فرماید: «لا تَطْرُونِي كَمَا أَطَرَتِ النَّصَارَى ابْنَ مَرْيَمَ فَإِنَّمَا أَنَا عَبْدُهُ فَقُولُوا عَبْدُ اللَّهِ وَرَسُولُهُ»^۱.
 ای مسلمانان، بیش از حد مرا به ناحق در من غلو نکنید همان طور که مسیحی‌ها عیسی پسر مریم را به ناحق و باطل بیش از حد خودش مدح کردند، بلکه من عبد و بنده‌ی خدایم. بگویید بنده‌ی خدا و فرستاده او.
 امام حافظ^۲ احمد بن علی بن حجر عسقلانی در کتاب خود فتح الباری^۳ می‌گوید: الإطراء: یعنی مدح و تعریف باطل و غیر واقعی وقتی گفته می‌شود: أطريت فلانا یعنی او را مدح و تعریف کردم و در مدح او افراط ورزیدم، فرموده‌ی پیامبر ﷺ که می‌فرماید: «گما أطرتِ النصارى ابن مريم» یعنی این که آن‌ها او را خدا و ... قرار دادند^۴.

چهارم: اعتقاد در مورد روح القدس

روح القدس اقنومی از اقنوم‌های مجسم یا تعدد است. أقنوم در اصل کلمه‌ای سریانی به معنی شخصی که مستقل و از غیر خود بی‌نیاز است. و أقنوم الجسد مرحله‌ای از مراحل سه‌گانه برای ذات الله تعالی است.
 مسیحیت ارتدکس به خاطر این که مسیحیت کاتولیک به تعدد اقنوم‌ها معتقد هستند از آن‌ها جدا شده‌اند. کاتولیک‌ها ضمن اعتقاد به تعدد اقنوم‌ها معتقد هستند که در رتبه و درجه دارای اتحاد هستند و به خدای واحد و متجسد دارای صفات سه‌گانه ایمان دارند. مسیحیان ارتدکس مدعی

(۱) صحیح بخاری، (۲۰۴/۴)، کتاب الأنبياء، باب رقم: ۴۸.

(۲) امام حافظ احمد بن علی بن حجر العسقلانی صاحب کتاب فتح الباری شرح صحیح البخاری است.

(۳) کتاب فتح الباری احادیث صحیح البخاری را شرح کرده است.

(۴) فتح الباری (۴۹۰/۶).

هستند که اقنوم روح القدس همان الله خودش است. (مرحله‌ی سوم) کتاب تورات و انجیل از خطا و غلط هنگام نوشتن معصوم و محفوظ بوده‌اند و به خاطر این عصمت غلطی در آن پیدا نمی‌شود. این یک دیدگاه انحرافی برای روح‌القدس از جانب مسیحی‌ها می‌باشد.

اما در اسلام منظور از روح القدس حضرت جبرئیل امین علیه السلام است، آن کسی که از طرف خدا برای حضرت عیسی علیه السلام وحی آورد. خداوند می‌فرماید: ﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَقَفَّيْنَا مِنْ بَعْدِهِ بِالرُّسُلِ وَآتَيْنَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ الْبَيِّنَاتِ وَأَيَّدْنَاهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ أَفَكُلَّمَا جَاءَكُمْ رَسُولٌ بِمَا لَا تَهْوَى أَنْفُسُكُمْ اسْتَكْبَرْتُمْ فَفَرِيقًا كَذَّبْتُمْ وَفَرِيقًا تَقْتُلُونَ ﴿٨٧﴾ [البقرة: ٨٧].

(ای گروه یهودیان، به یاد بیاورید آنگاه را که) ما به موسی کتاب (تورات) دادیم و در پی وی پیغمبرانی فرستادیم. (از جمله آنان) به عیسی پسر مریم معجزه‌ها و دلائل روشن بخشیدیم و او را به وسیله‌ی روح القدس (که جبرئیل است) تأیید نمودیم و نیرویش دادیم آیا (جز این است که) هر زمان پیغمبری (از اینان) بر خلاف میل و آرزوی نفس شما چیزی را آورد گردن افراختید (و خود را بزرگتر از آن دانستید که از او پیروی کنید و به این هم بسنده نکردید) بلکه عده‌ای را تکذیب نمودید و دروغگو خواندید و جمعی را کشتید».

پنجم: حکم اسلام در مورد عقیده‌ی تثلیث

خداوند وحی را برای ترساندن مسیحی‌ها در ایجاد عقیده‌ی تثلیث نازل کرده است، او می‌فرماید: ﴿يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَا تَغْلُوا فِي دِينِكُمْ وَلَا تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ إِلَّا الْحَقَّ إِنَّمَا الْمَسِيحُ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ رَسُولُ اللَّهِ وَكَلِمَتُهُ أَلْقَاهَا

إِلَى مَرْيَمَ وَرُوحٍ مِّنْهُ فَحَامِنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ ۚ وَلَا تَقُولُوا ثَلَاثَةٌ ۚ انْتَهُوا خَيْرًا لَّكُمْ
 إِنَّمَا اللَّهُ إِلَهُ وَاحِدٌ سُبْحَانَهُ أَنْ يَكُونَ لَهُ وَلَدٌ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي
 الْأَرْضِ وَكَفَى بِاللَّهِ وَكِيلًا ﴿١٧١﴾ [النساء: ۱۷۱].

«ای اهل کتاب، در دین خود غلو نکنید (و درباره عیسی راه افراط و تفریط نبویید) و درباره خدا جز حق مگوئید (او را به اوصاف ناشایستی همچون حلول و اتحاد و اتخاذ همسر و انتخاب فرزند نستائید) بی گمان عیسی مسیح پسر مریم فرستاده‌ی خداست (یکی از پیغمبران است و پسر خدا نیست آن گونه که شما می‌پندارید) و او واژه‌ی خدا (یعنی پدیده‌ی فرمان گن) است که خداوند آن را به مریم رساند (و بدین وسیله عیسی را در شکم مریم پروراند) و او دارای روحی است (که) از سوی خدا (به کالبدش دمیده شده است) پس به خدا و پیغمبرانش ایمان بیاورید. (و الوهیت را خاص خدا بدانید و هیچ یک از انبیاء را در الوهیت انباز خدا نسازید) مگوئید که (خدا) سه تا است (بلکه خدا یکتاست و جزء الله خدای دیگری وجود ندارد از این سخن پوچ) دست بردارید که به سود شما نیست. خدا یکی بیش نیست که الله است و حاشا که فرزندی داشته باشد. (چگونه به انباز و زن و فرزند نیاز خواهد داشت). و حال آن که از آن اوست آن چه در آسمان‌ها و آن چه در زمین است و کافی است (که تنها) خدا مدبّر (مخلوقات) خود باشد».

بعد از هشدار بالا حکم خداوند مانند صاعقه‌ای سوزان و کمرشکن نسبت به مسیحی‌ها به خاطر تغییر و تحریف دین‌شان صادر و نازل می‌شود. از جمله:

۱- قوله تعالی: ﴿لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ قُلْ فَمَنْ يَمْلِكُ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا إِنْ أَرَادَ أَنْ يُهْلِكَ الْمَسِيحَ ابْنَ مَرْيَمَ

وَأَمَّهُ وَ مَنْ فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا
يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٧﴾ [المائدة: ١٧].

«به طور مسلم، کسانی که می‌گویند خدا، مسیح پسر مریم است کافرند. بگو اگر خداوند بخواهد مسیح پسر مریم و مادر او و همه‌ی کسانی را که در روی زمین هستند هلاک کند چه کسی می‌تواند (کوچک‌ترین) کاری بکند (و جلو خدا را بگیرد)؟ از آن خداست آن چه در آسمان‌ها و زمین و آن چه میان آن دو است. هر چه بخواهد می‌آفریند و خدا بر هر چیزی تواناست.»

کافر بودن آن‌ها به این دلیل است که آن‌ها حق را می‌پوشانند و برای خدا فرزند قائل هستند و با دروغ و تهمت ناروا مسیح عليه السلام را خدا می‌دانند خداوند به پیغمبرش عليه السلام می‌گوید: ای محمد عليه السلام به مسیحی‌ها بگو، همان کسانی که بر من تهمت و افترا می‌بندند و به خاطر سخنشان که می‌گویند عیسی پسر مریم خدا است از راه راست و هدایت گمراه شده‌اند بگو: چه کسی می‌تواند در مقابل خدا کاری بکند، آن زمان که خداوند چیزی را اراده کند و بخواهد چه کسی توانایی دارد جلو آن را بگیرد؟

چه کسی می‌تواند چیزی از اراده و خواست خداوند بکاهد؟ اگر خداوند بخواهد مسیح پسر مریم و مادرش و تمام مخلوقات روی زمین را نابود و هلاک کند چه کسی می‌تواند جلو آن را بگیرد؟ خداوند سبحان به پیامبرش حضرت محمد عليه السلام می‌گوید: ای محمد! به این مسیحیان نادان و جاهل بگو: اگر حضرت عیسی عليه السلام به گمان خودتان الله است (و این گونه هم نیست) زمانی که هلاک و نابودی خودش و مادرش آمد می‌توانست جلو آن را بگیرد!

در حالی که مادرش از بین رفت و قدرت و توانایی دفع آن را نداشت پس در این مسائل پند و عبرت برای شما وجود دارد، اگر بخواهید پند بگیرید و

اگر دارای عقل و فهم باشید، برای شما دلیل و حجت است. و بدانید که حضرت عیسیٰ علیه السلام مانند سایر بنی آدم و انسان‌ها بشر است. و تنها خدا است که کسی نمی‌تواند بر او چیره شود، او را شکست دهد و کاری را که بخواهد جلوش را بگیرد، همیشه زنده است، نگهدار جهان و گردانندهٔ امور آن است او کسی است که زنده می‌کند، می‌میراند و ایجاد می‌کند و از بین می‌برد و همیشه زنده است و هرگز نمی‌میرد.^۱

۲- و قوله تعالی: ﴿لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ ۗ وَقَالَ الْمَسِيحُ يَبْنِي إِسْرَائِيلَ اعْبُدُوا اللَّهَ رَبِّي وَرَبَّكُمْ إِنَّهُ مَن يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ وَمَأْوَاهُ النَّارُ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ ﴿۷۲﴾ [المائدة: ۷۲].

«بی‌گمان کسانی کافرند که می‌گویند (خداوند در عیسی حلول کرده است و) خدا همان مسیح پسر مریم است. (در صورتی که خود) عیسی گفته است، ای بنی اسرائیل! خدای یگانه‌ای را بپرستید که پروردگار من و پروردگار شماست. بی‌گمان هرکس انبازی برای خدا قرار دهد خدا بهشت را بر او حرام کرده است. (و هرگز به بهشت گام نمی‌نهد) و جایگاه او آتش (دوزخ) است. و ستم کاران یار و یآوری ندارند. (تا ایشان را از عذاب جهنم برهاند). خداوند در این آیات تمام گروه‌های مسیحی چه ملکیه، یعقوبیه و نسطوریه باشد را کافر قرارداده است.^۲ چون معتقد هستند مسیح علیه السلام الله است.

(۱) جامع البیان، (۱۰۴/۶ - ۱۰۵)، با اندکی تصرف.

(۲) یعقوبیه: گروهی بودند که می‌گفتند: خدا تا آن مدت که میل داشت پیش ما بود بعداً به آسمان صعود کرد. نسطوریه: گروهی بودند که می‌گفتند: پسر خدا مدتی با ما بود بعداً خداوند او را پیش خود برد.

خداوند بزرگتر از این سخنان و پاک و منزّه است. در حالی که حضرت مسیح علیه السلام از آن‌ها پیشی گرفته و گفته است که من بنده‌ی خدا و فرستاده‌ی او هستم او اولین حرفی که در زمان بچگی در مهد بر زبان آورد این بود که گفت: ﴿إِنِّي عَبْدُ اللَّهِ﴾ من بنده‌ی خدا هستم. نگفت: من الله یا پسر الله هستم، بلکه گفت: ﴿قَالَ إِنِّي عَبْدُ اللَّهِ ءَاتَنِي الْكِتَابَ وَجَعَلَنِي نَبِيًّا﴾ [مریم: ۳۰].

«(عیسی علیه السلام) گفت: من بنده‌ی خدایم، کتاب انجیل را به من داده و مرا پیغمبر خود قرار داده است.»

۳- قوله تعالی: ﴿لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ ثَالِثُ ثَلَاثَةٍ وَمَا مِنْ إِلَهٍ إِلَّا إِلَهٌ وَاحِدٌ وَإِنْ لَمْ يَنْتَهُوا عَمَّا يَقُولُونَ لَيَمَسَّنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ [المائدة: ۷۳].

«بیگمان کافرنده کسانی که می‌گویند خداوند یکی از سه خدا است! (اعتقاد به تثلیث) (در صورتی که) معبودی جز معبود یگانه وجود ندارد (و خدا یکی بیش نیست) و اگر از آن چه که می‌گویند دست نکشند (و از معتقدات باطل خود برنگردند) به کافران آنان (که بر این اعتقاد باطل ماندگار بمانند) عذاب دردناکی خواهد رسید.»

حافظ ابن کثیر رحمته می‌گوید: این آیه مخصوصاً در مورد مسیحی‌ها نازل شده است. مجاهد و غیر او در مورد شأن نزول این آیه اختلاف نظر پیدا کردند، بعضی می‌گویند منظور کفار مسیحی است که معتقد به اقنوم‌های سه گانه هستند که شامل اقنوم پدر، اقنوم پسر و اقنوم کلمه می‌باشد، همه این‌ها از پدر به سوی پسر سرچشمه می‌گیرند که خداوند از این سخنان پاک و منزّه و بزرگتر است.

سدی و غیر او می‌گویند: در مورد این مسیحیان نازل شده که حضرت عیسی علیه السلام و حضرت مریم علیها السلام را دو خدا با الله می‌دانند و در نتیجه با این اعتبار الله را سومین خدا به حساب می‌آورند.^۱

شیخ الاسلام ابن تیمیه رحمته الله می‌گوید: کافر بودن مسیحی‌ها از جهت عمل آن‌ها است که بدون فهم و علم و آگاهی آن را انجام می‌دهند، آن‌ها انواع عبادت‌ها را بدون اینکه از طرف خدا تعیین شده باشند انجام می‌دهند و نسبت به خدا چیزهایی می‌گویند که نسبت به آن کمترین آگاهی و علم ندارند.^۲

پنجم: اعتقاد مسیحی‌ها به صلیب کشیده شدن حضرت عیسی علیه السلام. چیزی که بسیار جای تعجب است مسیحی‌ها گمان می‌برند عیسی علیه السلام به دار آویخته شده است و مرده و نفس و روح ناطق از او جدا شده است. و جسد و جسم او تبدیل به جثه‌ای بدون روح گشته است.

در انجیل متی اصلاح شده ۲۷ شماره ۲۶ آمده است: (... أما يسوع به او شلاق زد و او را تسلیم دشمن نمود تا به دار آویخته شود).^۳

و در شماره ۳۸ همین مبحث بالا آمده است:

(در آن زمان دو تا دزد با او به دار آویخته شدند، یکی طرف راست و دیگری طرف چپ).^۴

در موضوع اعمال رُسلُ تصحیح دوم شماره ۲۳ آمده است:

(... و با دست‌انسان‌های گناهکار و عاصی او را به دار آویختند و به قتل رساندند).^۱

(۱) تفسیر القرآن العظیم، (۸۳/۱)، با اختصار.

(۲) اقتضاء الصراط المستقیم، (۶۷/۱).

(۳) العهد الجديد، ص ۶۸.

(۴) العهد الجديد، ص ۶۹.

رد این عقیده

انجیل عقیده‌ی به صلیب کشیده‌شدن حضرت عیسی علیه السلام را مردود می‌داند. در انجیل متی اصلاح شده‌ی ۲۷ شماره ۳۹ الی ۴۰ با این عبارت آمده است:

(و کسانی که از کنار او گذر می‌کردند به او اهانت می‌نمودند و سر خود را تکان می‌دادند و می‌گفتند ای کسی که تندیس و مجسمه را نابود کردی و در مدت سه روز آن را ساختی اگر راست می‌گویی که پسر خدا هستی، از دار اعدام و صلیب پایین بیا و خودت را نجات بده!)^۲.

راستی عقل و فهم آن‌ها کجاست در حالی که این سخنان منطقی را از کتاب خود می‌خوانند؟

این تیمیه ﷺ هنگام ردّ عقیده‌ی مسیحی‌ها خاطر نشان می‌سازد که وارد شدن لاهوت (سرشت خدایی الله) به ناسوت (سرشت انسانی عیسی) یعنی اینکه لاهوت (رب) اوصاف و افعال او تغییر کرده است چون با ناسوت (جسد مسیح) مخلوط شده است. آن جسدی که بعد از خارج شدن روح از آن اوصافش تغییر کرده است. چون لاهوت و ناسوت در نظر آنها یک نهاد و یک طبیعت واحد هستند. پس تغییر ناگهانی که به خاطر کشتن و به دار آویختن برای ناسوت پیش می‌آید نقص را در لاهوت ایجاد می‌کند و سبب می‌شود که کمالاتی که مخصوص اوست از او سلب شود. پس اگر فردی از آن‌ها تغییر ناگهانی را بر لاهوت به خاطر کمال آن نفی می‌کند این نفی از طرف او اعتراف به انفصال و جدایی و استقلال لاهوت از ناسوت می‌باشد.

اما زمانی که گمان ببرند که لاهوت به سبب مرگ از ناسوت جدا شده است بلکه به آسمان صعود کرده است، مسیح که خدای کامل و انسان کامل

(۱) العهد الجديد، ص ۲۵۰.

(۲) العهد الجديد، ص ۶۹.

است طرف راست پدرش می‌نشیند (ناسوت طرف راست لاهوت). این وضعیت مستلزم آن است که ناسوت مسیح در صفات و احکام با سایر ناسوت‌های دیگر فرق داشته باشد و باید لاهوت به خاطر اختلاط و اتحاد با ناسوت صفات او تغییر کرده باشد و این محال است.^۱

خلاصه‌ی کلام، هرگونه تأویل برای تغییر ناگهانی بر ناسوت به سبب به دار آویخته شدن و همچنین در لاهوت، تأویلی فاسد از آب در می‌آید و حجت و دلیلی بر ضد خودشان خواهد بود.

خداوند در این رابطه می‌فرماید: ﴿وَقَوْلِهِمْ إِنَّا قَتَلْنَا الْمَسِيحَ عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ رَسُولَ اللَّهِ وَمَا قَتَلُوهُ وَمَا صَلَبُوهُ وَلَٰكِن شُبِّهَ لَهُمْ وَإِنَّ الَّذِينَ أُخْتَلَفُوا فِيهِ لَأَفِي سَلَكٍ مِّنْهُ مَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ إِلَّا اتِّبَاعَ الظَّنِّ وَمَا قَتَلُوهُ يَقِينًا ﴿١٥٧﴾ بَل رَفَعَهُ اللَّهُ إِلَيْهِ وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا ﴿١٥٨﴾﴾ [النساء: ۱۵۷-۱۵۸].

«و گفته‌ی آنان که ما عیسی پسر مریم، پیغمبر خدا را کشتیم! در حالی که نه او را کشتند و نه به دار آویختند ولیکن کار بر آنها مشتبه شد و (متردد گردیدند که آیا عیسی یا دیگری را کشته‌اند و در این مورد با هم اختلاف نظر پیدا کردند و) کسانی که درباره‌ی او اختلاف پیدا کردند (جملگی راجع به او در شک و گمانند و آگاهی به آن ندارند و تنها به گمان سخن می‌گویند و (باید بدانند که) یقیناً او را نکشته‌اند (و قطعاً مقتول کس دیگری بوده است). بلکه خداوند او را از دست آنان رهاوند) در پیش خود به مرتبه‌ی والائی رساند و خداوند چیره (است و بر هر کاری تواناست و) حکیم است. (هر چیزی را برابر حکمتی انجام می‌دهد و سنجیده عمل می‌کند).

(۱) برای شرح و تفصیل این مطلب به کتاب (الجواب الصحيح لمن بدل دين المسيح) مراجعه شود. (۱۱۱/۳ - ۱۳۰).

در روایتی از ابن عباس رضی الله عنهما آمده است که گفت: زمانی که خداوند خواست حضرت عیسی علیه السلام را به آسمان ببرد از میان دوستداران خودش که به او ایمان آورده بودند و تعدادشان دوازده نفر بود از خانه‌ای خارج شد در حالی که از سرش آب می‌چکید گفت: زمانی فرا می‌رسد بعضی از شما دوازده بار به من کافر می‌شود بعد از اینکه به من ایمان آورده است. بعداً حضرت عیسی علیه السلام گفت: کدام یک از شما حاضر است به شکل و قیافه‌ی من درآید و به جای من کشته شود و جایگاه او نزد خداوند مثل من باشد؟ جوانی که از همه کم سن و سال‌تر بود بلند شد، فرمود: بشین، دوباره حضرت عیسی علیه السلام این سخن را تکرار کرد، باز دوباره همان جوان بلند شد، فرمود: بشین، دوباره سخن بالا را تکرار کرد، باز همان جوان بلند شد، گفت: من حاضرم، حضرت عیسی علیه السلام جواب داد: تو همان کسی خواهی بود که نزد خدا جایگاهت مثل من است. پس شکل و شمایل حضرت عیسی علیه السلام به او داده شد و حضرت عیسی علیه السلام از روزنه‌ی که در آن خانه وجود داشت به آسمان کشیده شد. سپس یهودی‌ها آمدند و آن مردی را که شبیه حضرت عیسی شده بود گرفتند و به قتل رساندند و بعد از قتل به صلیب کشیدند و بعضی از آنها دوازده مرتبه به او کافر شدند بعد از اینکه به او ایمان آورده بودند و به سه فرقه تقسیم شدند. گروهی می‌گفت: خدا (الله) تا خواست با ما بود بعداً به آسمان صعود کرد که به آنها یعقوبیه می‌گویند. فرقه دوّم می‌گفتند: پسر خدا تا میل داشت با ما بود بعداً خداوند او را بسوی خود بالا برد، این گروه نسطوریه نام داشتند.

گروه سوم گفتند: عبد و بنده‌ی خدا و فرستاده‌ی او با ما بود سپس خداوند او را بسوی خود برد و این‌ها مسلمانان هستند، ولی دو گروه کافران بر مسلمانان غلبه کردند و پیروز شدند در نتیجه آنان را به قتل رساندند.

اسلام پیوسته خاموش بود تا اینکه خداوند حضرت محمد صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ را به پیغمبری برگزید. این روایت با سند صحیح از ابن عباس نقل شده است.^۱

و پیوسته حضرت عیسی عَلَيْهِ السَّلَام نزد خداوند خواهد ماند تا این که فرمان خدا در آخر زمان برای پایین آمدن او فرا رسد، پیامبر اسلام حضرت محمد صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ می فرماید: «وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَيُوشِكَنَّ أَنْ يَنْزَلَ فِيكُمْ ابْنُ مَرْيَمَ حَكَمًا عَدْلًا فَيَكْسِرُ الصَّلِيبَ، وَيَقْتُلَ الْخَنزِيرَ، وَيَضَعُ الْحَرْبَ وَيَفِيضُ الْمَالُ حَتَّى لَا يَقْبَلَهُ أَحَدٌ، حَتَّى تَكُونَ السَّجْدَةُ الْوَاحِدَةُ خَيْرًا مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا».

قسم به آن کسی که جان من در دست اوست، نزدیک است که پسر مریم به خاطر اجرای حکم و عدالت در میان شما نازل شود و صلیب را بشکند و خوک را بگشود، جنگ و جدال را بردارد و مال و ثروت را بطور مساوی و برابر برای همه قرار دهد بطوری که کسی طالب آن نباشد و وضعیت طوری گردد که تنها یک سجده برای خدا از تمام دنیا و آن چه در آن است بیشتر ارزش داشته باشد.^۲

ابوهریره رَضِيَ اللهُ عَنْهُ می فرماید: اگر دوست دارید آیه ۱۵۹ سوره نساء را در این مورد بخوانید، قال تعالی: ﴿وَإِنَّ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ إِلَّا لَيُؤْمِنَنَّ بِهِ قَبْلَ مَوْتِهِ وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكُونُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا﴾ (۱۵۹) و کسی از اهل کتاب نیست مگر این که پیش از مرگ خود (در آن دم که در آستانه‌ی مرگ قرار می گیرد و ارتباط او با این جهان، ضعیف و با جهان بعد از مرگ قوی می گردد و پرده‌ها تا اندازه‌ای از برابر چشمش کنار می رود و بسیاری از حقایق را می بیند) به عیسی ایمان می آورد (اما دیگر فرصت از دست رفته است و ایمان و توبه پذیرفته نخواهد شد) و روز رستاخیز گواه بر آنان خواهد بود (و شهادت

(۱) حافظ ابن کثیر این روایت را در تفسیر القرآن العظیم آورده است. (۱/۵۷۵ - ۵۷۶).

(۲) صحیح بخاری، کتاب انبیاء، باب نزول عیسی ابن مریم، (۴/۲۰۴).

می‌دهد که او تنها بنده و فرستاده‌ی خدا بوده است و رسالت آسمانی را ابلاغ کرده است).

باز پیامبر اسلام حضرت محمد ﷺ می‌فرماید: «يَخْرُجُ الدَّجَالُ فِي أُمَّتِي فَيَمَكْتُ أَرْبَعِينَ لَا أَدْرِي أَرْبَعِينَ يَوْمًا أَوْ أَرْبَعِينَ شَهْرًا أَوْ أَرْبَعِينَ عَامًا فَيَبْعُثُ اللَّهُ عَيْسَى ابْنَ مَرْيَمَ كَأَنَّهُ عَرُوءٌ بَنُ مَسْعُودٍ فَيَطْلُبُهُ فَيَهْلِكُهُ...»^۱.

در میان امت من دجال خواهد آمد به مدت چهل، حال نمی‌دانم چهل روز، چهل ماه، چهل سال، معلوم نیست، ماندگار می‌شود بعداً خداوند عیسی پسر مریم را مبعوث می‌کند که شبیه عروه پسر مسعود است و دنبال دجال می‌گردد و سرانجام او را به قتل می‌رساند...).

عقیده‌ی مسلمانان در مورد حضرت عیسی عليه السلام این است که او نمرده و خداوند مستقیماً ایشان را بسوی خود بالا برده است و یهود توان و قدرت پیدا نکردند تا او را به صلیب بکشند بلکه بر آنان مشتبه شد و یک نفر دیگر را به جای او به قتل رساندند و سپس به صلیب کشیدند.

اما مسیحی‌ها در مورد وفات حضرت عیسی عليه السلام دچار عقیده‌ای بسیار منحرفی شدند، آنها می‌گویند: او به صلیب کشیده شد و به قتل رسید پس به خاک سپرده شد و بعد از سه شبانه روز از قبرش بلند شد و به آسمان صعود کرد!!! همانطور که در انجیل لوقا تصحیح ۲۴ شماره ۱ الی ۹ آمده است:

(در ابتدای هفته، اول سپیده‌دم زنانی که مقداری کافور همراه داشتند و تعدادی از مردم نیز همراه آنها بودند نزد قبر او آمدند، دیدند که سنگ روی قبر آن چرخیده است، وارد قبر شدند ولی جسم و جسد خدا یسوع را ندیدند، در این حال که زنان متحیر و سرگردان بودند دو مرد با لباس آراسته

(۱) صحیح مسلم، کتاب الفتن، باب خروج الدجال، (۲۲۵۸/۴)، حدیث شماره: ۱۱۶.

و مزین پیش آن‌ها ایستادند، زنان با مشاهده‌ی آن‌ها ترسیدند و سرشان را پایین انداختند و به زمین نگاه می‌کردند، آن دو مرد گفتند: چرا زنده‌ای را در میان مرده‌ها جستجو می‌کنید؟ او این جا نیست بلکه بلند شده است! بیاد آورید چگونه با شما حرف زده در حالی که از شما دور شده و نزد خداست، او می‌گوید: لازم است پسر انسان تسلیم گروهی از مردم عاصی و گناه کار شود و به صلیب کشیده شود و در روز سوم بلند شود. این گفته‌های او را بیاد آورید و بعداً از سر قبر او برگشتند^۱.

استاد احمد دیدات به دنبال مطلب بالا می‌گوید:

چرا آن سنگ چرخیده شده بود؟ چرا کفن‌ها پاره شده بودند؟

جواب: چون محال است یک جسم مادی محسوس خارج شود و سنگ درب قبر را بگیرد، و همچنین یک بدن طبیعی نمی‌تواند در خارج از قبر راه برود در حالی که کفن‌ها او را پوشانده‌اند!^۲.

اگر چنانچه حضرت مسیح علیه السلام خدا بود چطور به صلیب کشیده می‌شود و می‌میرد و به خاک سپرده می‌شود؟ و هیچ گونه حرکتی از خود نشان نمی‌دهد و کاملاً بی‌حرکت است؟ و اگر انسانی کامل است چطور بعد از مرگ بلند و از قبر خارج می‌شود؟ سنگ قبر او می‌چرخد و او هم می‌رود؟!

ششم: گناه و کفاره آن

مسیحی‌ها معتقد هستند که حضرت عیسی علیه السلام به این خاطر به صلیب کشیده شد - البته به گمان آنان - تا کفاره‌ی گناه حضرت آدم علیه السلام باشد که خداوند او را در بهشت از خوردن آن درخت منع کرد ولی او از آن خورد، آن

(۱) العهد الجديد، ص ۱۸۵.

(۲) من دحرج الحجر - احمد دیدات، ص ۲۳ - ۲۴.

بهشتی که بشریت وارث آن بود! آنها گمان می‌برند که مسیح علیه السلام یا یسوع نجات دهنده و جان فدا است.

عقیده‌ی فدا (آزاد کردن، رها نمودن) نزد مسیحی‌ها به سه دسته تقسیم می‌شود:

۱- گناه اصلی

۲- ایمان و اعتقاد به اینکه عدالت خدا ایجاب می‌کند که قصاص باید با ریختن خون باشد به خاطر بهای گناه!

۳- ایمان و اعتقاد به این که یسوع مسیح با مرگ خود بر روی صلیب بهای تمام گناهان مردم را پرداخته است و قربانی شدن عیسی تنها راه نجات برای همه‌ی کسانی است که به او ایمان آورده‌اند.

اما کفار گناه‌ها بعد از مسیح به این شیوه است که شخص گناهکار نزد کاهن می‌رود و گناهان خود را برای او بازگو می‌کند. بعد از اعتراف گناهان او بخشیده می‌شود. این اعتراف‌ها در طول حیات و زندگی چند بار تکرار می‌شود. ولی از سال ۱۲۱۵ حداقل یک دفعه لازم و واجب شده است. و برای این مطلب به آن چه که در انجیل یوحنا اصلاح‌شده بیستم شماره‌های ۲۲ و ۲۳ آمده است، استناد می‌کنند.^۱

(و زمانی که گفت این جوانی بسیار شاداب است و به آنها گفت به روح القدس روی آورید، هر کسی از شما طلب آمرزش گناهانش را بکند بخشیده می‌شود و هرکس گناهانش را نگه دارد و اعتراف نکند، گناهانش ماندگار خواهد شد.^۲

(۱) النصرانية و الإسلام، ص ۶۵.

(۲) العهد الجديد، ص ۲۴۳.

غسل تعمید هم این گونه است که افراد با فرو رفتن در آب یا پاشیدن آب روی فرد با نام پدر و پسر و روح القدس به نیت پاک کردن نفس از گناهان و اشتباهات صورت می‌گیرد.^۱

رد این عقیده

این تهمت ناروا و این توصیه‌ی نادرست و خیالی در زندگی حضرت عیسی عليه السلام که همیشه با شاگردانش بوده دیده نشده است، حتی به صورت خواب هم چنین چیزی از طرف او انجام نگرفته است. و اصلاً چنین چیزی به صورت شک و گمان نیز در زندگی او روی نداده است. چون این مسائل درست چیزهای خیالی و آرزوهای نفسانی هستند.^۲

هفتم: اعتقاد مسیحی‌ها دربارهٔ حضرت محمد صلى الله عليه وآله وسلم

مسیحی‌ها علی‌رغم اینکه حضرت عیسی عليه السلام در بعضی از گفته‌های خود به آن اشاره کرده است نبوت حضرت محمد صلى الله عليه وآله وسلم را انکار می‌کنند.

رد آن‌ها

این مسأله به وسیله‌ی مطالبی که در انجیل متی اصلاح شده‌ی سوم شماره ۱۱ آمده است رد می‌شود:

(من شما را به خاطر توبه کردن، با آب، غسل تعمید^۳ می‌دهم، ولی بعد از من پیغمبری می‌آید که از من قوی‌تر است و کسی است که من لیاقت و شایستگی ندارم حتی کفش‌هایش را بردارم)^۴.

(۱) الموسوعة الميسرة في الأديان والمذاهب المعاصرة، ص ۵۰۴ با اندکی تصرف.

(۲) النصرانية والإسلام، ص ۶۵.

(۳) غسل تعمید در صفحات قبل به آن اشاره شد که عبارت است از : شستشو دادن

کودک و غیره به نام پدر و پسر و روح القدس می‌باشد. (مترجم)

(۴) العهد الجديد، ص ۷.

ابن القیم رحمته چند سند در مورد نبوت حضرت محمد صلی الله علیه و آله از انجیل نقل می‌کند، از جمله:

(حضرت مسیح به دوستان خود گفت: من خواهم رفت و فارقلیط روح حق، به میان شما می‌آید، از جانب خود با شما صحبت نخواهد کرد، بلکه آن چه که به او گفته می‌شود بیان می‌کند. او درباره‌ی من شهادت و گواهی می‌دهد، شما هم درباره‌ی من شهادت می‌دهید. چون شما از طرف مردم با من هستید و او هر چیزی را که آماده کرده باشد به شما خبر خواهد داد. فارقلیط به زبان آنها لفظی از الفاظ حمد است، حالا ممکن است منظور احمد، محمد، محمود یا حامد یا چیز دیگری باشد.)^۱

خداوند هم در این مورد می‌فرماید: ﴿الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الرَّسُولَ النَّبِيَّ الْأُمِّيَّ الَّذِي يَجِدُونَهُ مَكْنُوبًا عِنْدَهُمْ فِي التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ﴾ [الأعراف: ۱۵۷].
 «(به ویژه رحمت خدا را اختصاص می‌دهم به) کسانی که پیروی می‌کنند از فرستاده‌ی خدا (محمد مصطفی صلی الله علیه و آله) پیغمبر امی که (خواندن و نوشتن نمی‌داند) و (وصف او را) در تورات و انجیل نگاشته می‌یابند.

در جای دیگر خداوند می‌فرماید: ﴿وَإِذْ قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ يَبْنِي إِسْرَائِيلَ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ مُّصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيَّ مِنَ التَّوْرَةِ وَمُبَشِّرًا بِرَسُولٍ يَأْتِي مِنْ بَعْدِي اسْمُهُ أَحْمَدٌ فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ قَالُوا هَذَا سِحْرٌ مُّبِينٌ﴾ [الصف: ۶].

«(و خاطر نشان ساز) زمانی که عیسی پسر مریم گفت: ای بنی اسرائیل! من فرستاده‌ی خدا بسوی شما بوده و توراتی را که پیش از من آمده است تصدیق می‌کنم و به پیغمبری که بعد از من می‌آید و نام او احمد (محمد)

است مزده می‌دهم، اما هنگامی که آن پیغمبر (احمد مجتبی صلی الله علیه و آله) همراه با معجزات روشن و دلائل متقن به پیش ایشان آمد گفتند: این جادوی آشکاری است.

پیامبر صلی الله علیه و آله می‌فرماید: «أنا دعوة إبراهيم، وكان آخر من بشر بي عيسى ابن مريم»^۱.

من فراخوان حضرت ابراهیم هستم، و آخرین کسی که مزده می‌داد است عیسی پسر مریم بود.

الله اکبر ... خداوند حق را ثابت خواهد کرد و آن چه باطل و پوچ است با دستور و فرمان او از بین خواهد رفت. قال تعالی: ﴿بَلْ نَقْذِفُ بِالْحَقِّ عَلَى الْبَاطِلِ فَيَدْمَغُهُ فَإِذَا هُوَ زَاهِقٌ وَلَكُمُ الْوَيْلُ مِمَّا تَصِفُونَ﴾ [الأنبياء: ۱۸].
 بلکه (ما چنین نمی‌خواهیم و) حق را به جان باطل می‌اندازیم و حق مغز سر باطل را از هم می‌پاشد و باطل هرچه زودتر محو و نابود می‌شود. و ای بر شما (ای کافران) به سبب توصیفی که می‌کنید، (از بی‌هدفی جهان و از افترائی که بر خدا و فرستاده‌ی او می‌بندید).

(۱) حدیث صحیحی است که ابن عساکر آن را آورده است. و شیخ البانی در کتاب صحیح الجامع آن را تأیید کرده است. (۱۷/۲)، شماره: ۱۴۷۶.

تأملاتی بر عبادت مسیحی‌ها

مسیحی‌ها چندین مفاهیم غلط و نادرستی در مورد عبادت دارند که بارزترین آن‌ها عبارتند از:

اولاً: گوشه‌گیری، دل از دنیا کندن و ازدواج نکردن

از مهم‌ترین چیزهایی که مسیحی‌ها آن را در راه و روش خود بوجود آورده‌اند گوشه‌گیری و دل از دنیا کندن و ازدواج نکردن است، راستی منظور و هدفشان از ایجاد این روشها چیست؟ شما چگونه فکر می‌کنید؟

زمانی که به فرهنگ لغت مراجعه کنیم در می‌یابیم که اصل رهبانیت از ریشه و کلمه‌ی رَهَبَ به معنی ترسید است و الترهیب به معنی عبادت کردن است^۱ و راهب به کسی می‌گویند که در دیر (صومعة) خود مشغول عبادت است و به یک رهبان مسیحی تبدیل شده است^۲.

اصل التَّبَتُّلُ به معنی قطع‌شدن است، و تبتل قطع‌شدن و دست‌کشیدن از دنیا به خاطر عبادت خدا می‌باشد، به معنای دوری از زنان و ترک ازدواج است^۳.

پس مسیحی‌ها در حال حاضر روش رهبانیت را در پیش گرفته‌اند که بر نشانه‌ها و علامت‌های زیر استوار است: از جمله: فارغ شدن برای عبادت

---

(۱) لسان العرب (۲۰۶/۱ - ۲۰۷) ماده رَهَبَ.

(۲) الصومعة من البناء (جای بلند از ساختمان) راهنما و علامت راهب است و صومعه نامیده می‌شود به خاطر نازک بودن بالای آن، سیبویه می‌گوید: صومعه از أصمع به معنی معین و جمع شده است. لسان العرب ماده صمع (۲۴۹۸/۴).

(۳) لسان العرب (۱۷۵۰/۳ - ۱۷۵۱) ماده بتل.

بطور کامل، آن هم به وسیله‌ی وادار کردن اجباری جسم به انجام کاری که مافوق طاقت و توان آن است. عذاب دادن آن با روزه گرفتن و نماز خواندن زیاد، و با اکراه و زور نفس را وادار کردن به این نوع عبادتها، و دوری از دنیا با ترک کردن سرگرمی‌ها و ترک زینت و آرایش، بی‌توجهی نسبت به ثروت و دارایی و توجه نکردن به خوردن و آشامیدن و نوع غذا و لباس و ترک ازدواج، دلیل آنان برای انجام این کارها چند نصی است که در انجیل‌های تحریف‌شده آن‌ها وجود دارد: از جمله در انجیل متی اصلاح شده‌ی ششم شماره‌های ۲۴ و ۲۵ آمده است:

(هیچکس قدرت و توان خدمت به دو سید و آقا را ندارد، چون یا نسبت به یکی بغض و کینه دارد و دیگری را دوست دارد یا همیشه ملازم و همنشین یکی است و دیگری را تحقیر می‌کند، نمی‌توانید هم به خدمت خدا و هم به خدمت مال و ثروت بپردازید، به همین خاطر به شما می‌گویم: در زندگی خود به آن چه که می‌خورید و می‌نوشید اهتمام نکنید و هم‌چنین به آن چه که می‌پوشید نیز توجه نکنید و ...) ^۱.

در انجیل متی اصلاح شده دهم شماره: ۹ و ۱۰ آمده است:

در مناطق خود طلا و نقره و مس را جمع‌آوری نکنید و برای سفر و راه توشه برندارید، دو دست لباس و کفش و عصا را تهیه نکنید چون کسی که این وسایل را تهیه کند مجبور می‌شود از آن‌ها استفاده کند ^۲.

دوباره در انجیل متی اصلاح شده نوزدهم شماره ۱۲ آمده است:

(... اِخته‌هایی ^۳ پیدا می‌شوند که همین طور مادرزادی به صورت اِخته‌ای متولد شده‌اند، و اخته‌هایی پیدا می‌شوند که مردم آن‌ها را اِخته کرده‌اند و

(۱) العهد الجديد، ص ۱۴.

(۲) العهد الجديد، ص ۲۲.

(۳) کسی که خایه‌هایش را کشیده‌اند و توان مردانگی را از دست داده است.

اخته‌هایی پیدا می‌شوند که خودشان به خاطر عظمت پروردگار آسمان خود را اخته کرده‌اند. کسی که توان و قدرت این کار را دارد آن را قبول و انجام دهد.^۱

مسیحی‌ها در رهبانیت خود هرگز برای تشویق مردم به ازدواج نکردن کوتاهی نکرده‌اند: همان طور که نص بالا آن را بیان کرد و کار به جایی رسیده که در قرن یازدهم میلادی پاپ هفتم گریگوری دستوری را صادر کرد که واجب است تمام کشیش‌ها و راهبان کوچک و بزرگ ازدواج را تحریم کنند و مجرد باشند، تا صفات کاهن بودن آنها کثیف نشود.

طولی نکشید بدون رنج و ناراحتی در قرن سیزدهم میلادی کار به جایی رسید که مجرد بودن و تحریم ازدواج به عنوان یک نظم در کلیساهای کاتولیک مقرر شد و بر تمام کشیش‌ها و راهبان زن و مرد تطبیق گردید.^۲

رد این عقیده و نظریه

در واقع ترک دنیا و ترک ازدواج فطرت و سرشت انسانی را بسیار ضعیف و سست می‌کند. خداوند می‌فرماید: ﴿فَطَرَتُ اللَّهُ الَّتِي فَطَرَ النَّاسَ عَلَيْهَا لَا تَبْدِيلَ لِخَلْقِ اللَّهِ...﴾ [الروم: ۳۰].

«این خلقتی است که خداوند مردمان را بر آن سرشته است. نباید خلقت خدا را تغییر داد.»

منع‌شدن از ازدواج تکلیفی است مافوق توان انسان، هرچند که انسان دارای روحیه‌ای بلند و همّتی بالا هم باشد، چون میل به ازدواج یکی از خواست‌های فطرت و سرشت انسان است. که خداوند بزرگ آن را در وجود او قرار داده است. پس یا آن را به سمت و جهتی صحیح هدایت می‌کند و با

(۱) العهد الجديد، ص ۴۴.

(۲) به کتاب النصرانیة والإسلام، ص ۷۵ مراجعه کنید.

روش حلال که همان ازدواج است آن را کنترل می‌کند و یا این که عرصه را بر آن تنگ می‌کند و با سرکوبی و امتناع آن را خفه خواهد کرد تا این که به نقطه انفجار می‌رسد در نتیجه جهت مخالف و نادرست را در پیش می‌گیرد و راه حرام و کج را خواهد پیمود.

واقعیت‌ها و صحیح‌تر بگوئیم رسوائی‌هایی که بوی گند آن در تاریکی‌های دیرها گسترش پیدا کرده است، شکست (ترک دنیا) را ثابت می‌کند! آن جا که محمد عزت الطهطاوی قسمتی از آن‌ها را بیان می‌کند.

مخالفت با تعالیم بالا (ازدواج و ..). تأثیر بسیار بدی را بر جای گذاشته است. بطوری که فساد و بی‌بند و باری در میان مسیحی‌ها اوج گرفته و بحث پیرامون آن کتاب‌ها را لبریز کرده است. مؤلف کتاب الفاریاق بعضی از این فسادها را توضیح می‌دهد و ما به مقدار بسیار اندکی اکتفا می‌کنیم:

۱- پاپ استوزر سرجیوس با مرکیز طوسکانی ازدواج کرده بود، پاپ به ماروزیا رسیده بود و بچه‌ای را به دنیا آورد و آن بچه را نزد خود در محل استقرارش در واتیکان، پرورش داد.

۲- پاپ یوحنا دوازدهم که اکتافیانوس نام داشت فردی فاسد و بی‌شرم و حیا بود، مجمعی برای محاکمه‌ی او تشکیل شد، در این مجمع بسیاری از حاکمان آلمان و ایتالیا حضور داشتند و هم چنین چهل اسقف و هفده کاردینال در کلیسای القدیس بطرس حضور داشتند، او متهم بود که چند زن را به فساد کشانده است، یکی از این زن‌ها که ایتنت نام داشت بر اثر خون‌ریزی پس از زایمان فوت کرد. اتهام دیگر این بود که: طناب را به گردن یکی از مقامات روحانی (مطرنیه) انداخته است تا با زور و اکراه نوجوان ده ساله‌ای را برایش آماده کند او هم به اجبار کار منافعی عفت را با آن نوجوان ده ساله انجام داد.

مجمع تشکیل شده، خلع و عزل او را اعلام کردند، و پاپ هشتم لیو را جانشین او کردند. بالاخره پاپ دوازدهم یوحنا یجنايتکار در حالی که در آغوش و بغل زنی بود کشته شد که قاتل شوهر آن زن بود.

۳- پاپ پانزدهم کلیمنفوس در شهرهای فینی و لیون برای جمع آوری پول گشت می‌زد و بدون هیچ شرم و حیایی معشوقه‌اش را به همراه داشت.

۴- می‌گویند پاپ بیست و سوم یوحنا به نام گذشتگان خود برخاست و وظایف و مسئولیت‌های کلیسا را فروخت در حالی که او هم کافر و هم همجنس باز بود.

۵- زمانی که پاپ چهارم اینووست مجمع سیزدهم را برای امپراطور فردریک دوم تشکیل داد و حکم کفر او را صادر کرد، حکم کفر امپراطور رد شد و پاپ را به زنا و رشوه هر کدام چند بار و ... متهم کردند.^۱

این آثاری است که متعلق به شخص راهب‌ها می‌باشد، اما تأثیر آن بر جامعه، تأثیری بسیار منفی خواهد بود، از جمله دور شدن پدر و مادر و فرزندان و خانواده از هم دیگر، قطع رابطه اقوام و خویشاوندان، و از هم پاشیدن ارتباطات اجتماعی و انسانی را نیز در پی خواهد داشت. پس غفلت از این جاذبه (ازدواج) در سرشت انسان جز نابود شدن فرد و اجتماع نتیجه‌ی دیگری ندارد. به همین خاطر خداوند حکیم در دین اسلام پاک، ترک کردن دنیا و ترک ازدواج را در مواقع ضروری هم ممنوع کرده است.

در صحیح بخاری عبدالله بن مسعود رضی الله عنه حدیثی را از پیامبر صلی الله علیه و آله نقل می‌کند می‌گوید: «كُنَّا نَغْزُو مَعَ النَّبِيِّ صلی الله علیه و آله وَلَيْسَ لَنَا شَيْءٌ فَقُلْنَا: أَلَا

(۱) با استفاده از کتاب النصرانية والإسلام (بطور خلاصه)، ص ۱۸۲.

نستخصی؟^۱ فنهانا عن ذلك، ثم رخص لنا أن نكح المرأة بالشوب ثم قرأ علينا: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تُحْرِمُوا طَيِّبَاتِ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكُمْ وَلَا تَعْتَدُوا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ﴾^۲ [المائدة: ۸۷].

«با پیامبر ﷺ در غزوه‌ای بودیم و ما دسترسی به زنانمان نداشتیم به پیامبر ﷺ گفتیم: آیا اجازه می‌دهی که خود را إخته کنیم؟ او ما را از این کار منع کرد، بعداً به ما اجازه داد تا با زن‌ها به صورت نکاح متعه ازدواج کنیم (البته بعداً این نوع نکاح با صراحت تمام حرام اعلام شد) سپس پیامبر این آیه را برای ما تلاوت فرمود: ای مؤمنان چیزهای پاکیزه‌ای را که خداوند برای شما حلال کرده است بر خود حرام نکنید و (از حلال به حرام) تجاوزان ننمائید. (و از حدود مقررات الهی تخطی نکنید) زیرا که خداوند متجاوزان را دوست نمی‌دارد.

با توجه به این که اصحاب رضوان الله علیهم اجمعین به سبب سفرهای طولانی و دور شدن از زنان خود، نیاز مبرم به مسائل زناشویی داشتند پیامبر ﷺ باز هم به آن‌ها اجازه نداد که خود را إخته کنند چون إخته کردن فسادهای زیادی را به دنبال دارد. از جمله: تعذیب و ناراحتی زیاد برای شخصی که خود را إخته می‌کند و دچار ضرر و زیان شدن بطوری که بعضی اوقات سبب هلاک او می‌گردد، از بین رفتن مردانگی او، دگرگون ساختن خلقت و آفرینش خدا، ناسپاسی نسبت به نعمت خدا، و شباهت پیدا کردن به زنان، چون این تغییر و دگرگونی تا زمان مرگ و برای همیشه باقی خواهد ماند و درست نخواهد شد و بعد از إخته‌شدن دیگر هرگز امیدی برای

(۱) اخصاء: یعنی إخته کردن به معنی درآوردن بیضه‌هاست. قاموس فقهی، (سعدی

ابوجیب، ص ۱۱).

(۲) صحیح البخاری.

برگشتن به حالت اولیه نخواهد ماند^۱. پیغمبر اسلام ﷺ به آن‌ها اجازه نمی‌دهد بلکه آن‌ها را متوجه راه و جهتی صحیح می‌نماید: «ثم رَحَّصَ لَنَا أَنْ نَنكِحَ الْمَرْأَةَ بِالثُوبِ» بلکه اجازه داد که از نکاح متعه استفاده کنیم. (البته این قانون بعداً با صراحت قرآن و حدیث حرام شد). با توجه به این واقعیت‌ها و اعتدال، دین اسلام جواب‌گریزه و جاذبه‌های فطری را می‌دهد چون این‌گریزه‌ها و جاذبه‌ها باعث استقامت حیات و زندگی هر فرد می‌باشد. کاری که رهبانیت مسیحی‌ها برای پیاده کردن آن در زندگی خود با شکست مواجه شدند، این از یک طرف و از طرف دیگر، بقیه‌ی جاذبه‌های فطرت مثل حب طعام و نوشیدنی‌ها و لباس و مالکیت و ثروت، کناره‌گیری رهبانیت از آن‌ها و سرکوب نمودن و دوری از آن‌ها و حرام کردن آن‌ها جز تمرد و عصیان و سرپیچی نتیجه‌ای نخواهد داشت.

آنچه را که رهبانیت در مورد ازدواج گفته است ممکن است در سایر جاذبه‌های فطرت نیز گفته شود، در این مورد شایسته است بعضی از نکات مهم آن را بیان کنیم. رهبانیت دشمن سرشت و فطرت انسانی است، چون راهبان را از کسب مال و طلب روزی و جمع آوری ثروت و مال منع می‌کند و آن‌ها را وا می‌دارد که اموال مردم را با ظلم و ستم بخورند به طوری که کلیسا مظهر ثروتمندی و خوشگذرانی شده است!! ثروت آن از دارائی‌های وسیع و گسترده‌ای است که کلیسا مالک آن است. و هم‌چنین از طریق جمع آوری زکات و ضرب سکه‌ها و وصیّت‌هایی است که بیشتر اوقات مردم قبل از مرگ‌شان برای کلیسا می‌نویسند تا در روز آخرت بهشت برای آن‌ها تضمین شود. هم‌چنین ثروتمندی کلیسا از طریق ضرب سکه‌هایی بود که برای بخشش گناهان مردم درست می‌کردند، سکه‌هایی که خریدن آن‌ها

(۱) مراجعه شود به فتح الباری، (۱۱۹/۹).

وسيله‌ای بود برای معاف شدن از شرکت در جنگ‌های صلیبی، و بعداً خریدن این سکه‌ها وسیله‌ای برای بخشش گناهان گذشته و آینده بدون نیاز به توبه شد. و یا اگر کسی با ظلم و زور چیزی را بدست آورده باشد با خریدن این سکه‌ها دیگر نیازی به توبه و رضایت صاحب اصلی نیست.

هر زمانی که پاپ می‌خواست ثروت و مالی جمع کند یا کلیسایی بسازد سکه‌هایی را برای بخشش گناهان چاپ می‌کرد و آن را در میان پیروان خود توزیع می‌کرد تا آن‌ها را بفروشند، درست مانند کسانی که سهم‌های شرکت یا اوراق شانس و بخت آزمایشی را می‌فروختند، روی آن سکه‌ها جای خالی وجود داشت تا اسم آن کسی که گناهش بخشیده می‌شد نوشته شود، یکی از فروشندگان روی سکه‌ها این عبارت را آویزان کرده بود: با مرتکب شدن تمام جرم‌ها و گناه‌ها بوسیله‌ی سهمی شدن در این سکه‌ها بهشت برای او تضمین می‌شود^۱.

خداوند در مورد این‌ها می‌فرماید: ﴿يَتَّيِّبُهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِنَّ كَثِيرًا مِّنَ الْأَحْبَارِ وَالرُّهْبَانِ لِيَآكُلُونَ أَمْوَالَ النَّاسِ بِالْبَطْلِ وَيَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ...﴾ [التوبة: ۳۴].

«ای مؤمنان بسیاری از علماء دینی یهودی و مسیحی، اموال مردم را به ناحق می‌خورند و دیگران را از راه خدا باز می‌دارند. (و از اطمینان مردم نسبت به خود سوءاستفاده می‌کنند و از پذیرش اسلام ممانعت می‌نمایند. ای مؤمنان شما همچون ایشان نشوید و مواظب علماء بدکردار و عرفاء ناپرهیزگار خود باشید)».

سدی در تفسیر این آیه می‌فرماید: احبار از یهودی‌ها و رهبان از مسیحی‌ها است، رهبان عبادت‌کنندگان مسیحی و قسیسین علما و

(۱) مراجعه به کتاب الإسلام والنصرانية، ص ۲۷۱ - ۱۳۱.

دانشمندان مسیحی هستند. خداوند می‌فرماید: ﴿ذَلِكَ بِأَنَّ مِنْهُمْ قِسِيَسِينَ وَرُهَبَانًا﴾ [المائدة: ۸۲].

این بدان خاطر است که در میان مسیحیان، کشیشان (بالاترین رتبه روحانی) و راهبانی وجود دارند.

مقصود و هدف ترسیدن از علماء و دانشمندان بدکردار و عابدان گمراه است، چون این‌ها دنیا را بوسیله‌ی دین می‌خورند.^۱

مسیحی‌ها در واقع این رهبانیت و گوشه‌گیری را از روی هوا و هوس خود به وجود آوردند و از طرف خدا برای آن‌ها تعیین و واجب نشده بود.

خداوند می‌فرماید: ﴿ثُمَّ قَفَّيْنَا عَلَىٰ آثَارِهِم بِرُسُلِنَا وَقَفَّيْنَا بِعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ وَآتَيْنَاهُ الْإِنجِيلَ وَجَعَلْنَا فِي قُلُوبِ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ رَأْفَةً وَرَحْمَةً وَرَهَابِيَّةً ابْتَدَعُوهَا مَا كَتَبْنَاهَا عَلَيْهِمْ إِلَّا ابْتِغَاءَ رِضْوَانِ اللَّهِ فَمَا رَعَوْهَا حَقَّ رِعَايَتِهَا فَآتَيْنَا الَّذِينَ ءَامَنُوا مِنْهُمْ أَجْرَهُمْ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ فَاسِقُونَ﴾ [الحديد: ۲۷].

«پیروان عیسی رهبانیت سختی را پدید آوردند که ما آن را بر آنان واجب نکرده بودیم و لیکن خودشان آن را برای بدست آوردن خوشنودی خدا پدید آورده بودند (و بر خویشان نذر نموده بودند) اما آنان چنان که باید آن را مراعات نکردند، ما به کسانی که از ایشان به (محمد ﷺ) ایمان آوردند پاداش در خورشان را دادیم ولی بیشترشان (از راه راست منحرف و) خارج شدند. (و سزای اعمال بد خود را دیدند)».

این تشدد و سخت‌گیری که مخالف فطرت و سرشت سالم است نتیجه‌اش بدون شک نابودی و هلاکت است. به همین خاطر می‌بینیم که اسلام این جنبه را در وجود انسان رعایت کرده است.

(۱) تفسیر القرآن العظیم، (۳۵۱/۲).

فَعَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رضي الله عنه قَالَ: جَاءَ ثَلَاثَةٌ رَهْطٍ إِلَى بَيْوتِ أَزْوَاجِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وآله وسلم يَسْأَلُونَ عَنْ عِبَادَةِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وآله وسلم فَلَمَّا أُخْبِرُوا كَاتَبَهُمْ تَقَالُوهَا فَقَالُوا: وَأَيْنَ نَحْنُ مِنْ النَّبِيِّ صلى الله عليه وآله وسلم قَدْ غَفَرَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَمَا تَأَخَّرَ! قَالَ أَحَدُهُمْ: أَمَا أَنَا أَصَلَى اللَّيْلِ أَبَدًا، وَقَالَ آخَرُ: أَصَوْمُ الدَّهْرِ وَلَا أَفْطُرُ، وَقَالَ آخَرُ: أَنَا أَعْتَزَلُ النِّسَاءَ فَلَا أَتَزَوَّجُ أَبَدًا، فَجَاءَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله وسلم فَقَالَ: «أَنْتُمْ الَّذِينَ قَلْتُمْ كَذَا وَكَذَا أَمَا وَاللَّهِ إِنِّي لَأَخْشَاكُمُ لِلَّهِ وَأَتْقَاكُمُ لَهُ، لَكِنِّي أَصَوْمُ وَأَفْطُرُ، وَأُصَلِّي وَأَرْقُدُ، وَأَتَزَوَّجُ النِّسَاءَ، فَمَنْ رَغِبَ عَنِّي فَلَيْسَ مِنِّي»^۱.

آنس بن مالک رضي الله عنه می فرماید که یک گروه سه نفری به خانه های همسران پیامبر صلى الله عليه وآله وسلم آمدند و در مورد عبادت و بندگی آن حضرت صلى الله عليه وآله وسلم از آن ها سؤال کردند، زمانی که برایشان توضیح داده شد و از عبادت او آگاه شدند عبادت و بندگی خود را نسبت به پیامبر خیلی کم دانستند و به هم دیگر گفتند که ما عبادتی نداریم! ما کجا و پیامبر صلى الله عليه وآله وسلم کجا؟ در حالی که پیغمبر صلى الله عليه وآله وسلم گناهان گذشته و آینده اش بخشیده شده است! یکی از این سه نفر گفت: من تمام شب را از اول آن تا صبح برای همیشه نماز می خوانم، دیگری گفت: هر روز روزه می گیرم و افطار نخواهم کرد. سومی گفت: من از زنان دوری می کنم و هرگز ازدواج نخواهم کرد. پیامبر صلى الله عليه وآله وسلم آمد و فرمود شما بودید این طور و آن طور گفتید (مطالب بالا را)؟ قسم به الله من بیشتر از شما از خدا می ترسم و دارای تقوای بیشتری هستم ولی در عین حال روزه می گیرم و افطار هم می کنم، نماز می خوانم و می خوابم، و با زنان ازدواج می کنم پس هرکس از سنت و روش من روی گردان باشد از امت من نیست. با این

(۱) صحیح البخاری، کتاب النکاح، باب الترغیب فی النکاح، (۲/۷).

میان‌رویی و اعتدال در برخورد با غرائز و جاذبه‌های سرشتی، دین اسلام از سایر ادیان متمایز و جدا می‌شود. اسلامی که تکالیف تعبدی را طبق توان انسانی و بشری برای بندگان گذاشته است. بطوری که با غرائز همراهی دارد و آن را از آلودگی پاک می‌دارد تا به درجه‌ی بلندی از بزرگی ارتقاء یابد.

اسلام بطور کامل غرایز را آزاد نساخته و افسار آن را آزاد نکرده است. نه به طور کامل جلو خواسته‌های آن را گرفته است، بلکه به وجود این غرایز اعتراف و برای آن توجیه صحیح و جهت درست تعیین کرده است تا عنصر سازنده‌ای در جامعه باشد نه عنصر ویران کننده و هلاکت و نابودی.

دوم: به بردگی کشیدن مردان دین از طرف کلیسا

از چیزهایی که باید بر آن گریست این است که کلیسا سلطه و قدرت عجیبی را بر مردان آن حاکم کرده است به طوری که با بدترین شیوه آنها را به بردگی گرفته است. و برای درست بودن و شرعی جلوه دادن این سلطه و قدرت به بعضی از نصوص انجیل‌های تحریف شده استدلال می‌کنند، برای مثال در انجیل متی اصلاح شده هیجدهم شماره ۱۸ آمده است: (آن چه حق است به شما می‌گویم، هر چه را روی زمین نگه دارید در آسمان‌ها نیز نگه داشته می‌شود. و هر چه را در روی زمین رها و آزاد کنید، در آسمان‌ها نیز آزاد می‌شود).^۱

مسئله‌ای مهم که نکاتی از آن برداشت می‌شود:

۱- فرد مسیحی در اعتقادات خویش آزاد نیست، به طوری که در معارف و دانش خود همان طور که عقلش او را راهنمایی می‌کند دخل و

تصرف کند، بلکه چشم و قلب او به دو لب و دهان رئیسش که همان کاهن باشد بسته شده‌اند. هر زمانی کاهن به فردی بگوید مسیحی نیست در جا همان می‌شود که گفته است. و اگر به او بگوید مسیحی است فوراً مسیحی می‌شود.

۲- حتی انسان دارای فهم و شعور صحیح نصوص کتاب مقدس را نمی‌فهمد، بلکه باید فهم و معنی آن را از رؤسای کلیساها یاد بگیرد، تا از منحرف شدن از ایمان صحیح و سالم محفوظ بماند و شنونده جز اطاعت وظیفه‌ی دیگری ندارد. پاپ در کشور روم در سال ۱۸۶۴ میلادی نامه‌ی سرگشاده‌ای را منتشر کرد که در آن آمده بود: هرکس نظر و عقیده‌اش این باشد و بگوید درست است که کلیسا مطیع و فرمانبردار قدرت کشوری باشد خدا او را لعنت می‌کند. همین طور تمام کسانی را که کتاب مقدس را برخلاف رأی و نظر کلیسا تفسیر می‌کنند لعنت کرده بودند. و همچنین هرکس که معتقد باشد نسبت به عقیده و عبادت پروردگارش آزاد است مورد لعن و نفرین قرار داده است. در سال ۱۸۶۸ پاپ نامه‌ی سرگشاده‌ی دیگری را منتشر کرد که در آن به مسلمانان اعلام کرد که بهای رهایی از نفوذ کلیسا فقط با جان و مالشان خواهد بود. لذا بر مسلمانان لازم است نظرات خود را نسبت به کلیسا تغییر دهند و کوتاه بیایند.^۱

پس چه بردگی از این بدتر؟

در بخش گذشته اشاره کردم که تمام راهبان اموال مردم را به ناحق و باطل با روش‌های گوناگون می‌خورند، از جمله به وسیله‌ی ضرب سکه‌های

(۱) النصرانية والإسلام، ص ۱۴۷.

خنده‌آور بخشش گناهان. شاید خیلی مناسب باشد که در اینجا بحثی در مورد این سکه‌های مضحک و خنده‌آور داشته باشیم:

محتوای واقعی سکه‌های بخشش گناهان به صورت زیر است:

(پروردگار ما یسوع مسیحی به شما رحم کند ای ... (نام آن شخص که سکه را برای بخشش گناهان می‌خرد نوشته می‌شود)! به خاطر تمام ناراحتی‌هایی که یسوع کشیده است شما را حلال می‌کند. من بوسیله‌ی قدرت فرستادگی که به من داده شده است از تمام قصاص‌ها، احکام و کارهای کلیسا که بر شما واجب بود و انجام نداده‌ای گذشت می‌کنم. همچنین از تمام افراط‌ها و گناهان و خطاها هر چند بزرگ باشند با هر دلیلی که صورت گرفته باشند و مرتکب آنها شده‌ای شما را حلال می‌کنم با اینکه ارتکاب این گناهان برای پدر مقدس ما پاپ معلوم و مشخص هم باشد. تمام کثافت کاری‌های گناهان و تمام کارهایی که باعث توبیخ و ملامت شما می‌شود و آن‌ها را انجام داده‌ای در این فرصت همه آن‌ها را محو و نابود می‌کنم. تمام قصاص‌هایی که ظاهراً ملزم به تحمل رنج و مشقت آن بودی از شما برمی‌دارم. دوباره شما را در اسرار کلیسا شرکت می‌دهم و شما را به قدسیان نزدیک می‌کنم. دوباره شما را وارد طهارت، پاکی و نیکی می‌نمایم، آن پاکی و نیکی‌یی که هنگام غسل دادن با شما خواهد بود. به طوری که هنگام مرگ آن دری که به خاطر گناهان به محل عذاب و انتقام منتهی می‌شود بر روی شما بسته خواهد شد. و دری که منتهی به فردوس و بهشت اعلا و شادی می‌باشد برای شما باز می‌شود.

و اگر چنانچه سال‌های طولانی در این دنیا زنده باشی، این خوشی‌ها و بهره‌ها بدون اینکه تغییر کنند تا آخرین لحظات زندگیت با نام پدر و پسر و روح القدس برای شما ماندگار خواهد شد^۱.

(۱) مقارنة الأديان - دکتر احمد شبلی، (۲/۲۵۴).

راستی چه کار زشت و بیهوده‌ای از این زشت‌تر؟ چه چپاول و غارتی از این بدتر و زشت‌تر است؟ که به نام دین این چنین کالاهای خود را به مردم می‌فروشند و دنیا را کسب می‌کنند!! با این کارها به عقل‌های ساده و غافل و ناآگاه مردم می‌خندند! کجایند عقل‌های ناراضی که هرگز زیر بار پستی نمی‌روند؟ کرامت و شأن انسانی کجاست؟ کجاست آزادی؟ آیا جز الله که تنها و بی‌شریک و حاکم و حساب‌برس است، کسی دیگر حق بخشش گناهان را دارد؟! را

زمانی که از نتیجه‌ی این بردگی از جانب راهبان نسبت به مسیحی‌ها پرسش کنیم جواب را از آیه‌ی ۳۱ سوره‌ی توبه خواهیم شنید: ﴿اتَّخَذُوا أَحْبَارَهُمْ وَرُهَبَانَهُمْ أَرْبَابًا مِّن دُونِ اللَّهِ وَالْمَسِيحَ ابْنَ مَرْيَمَ وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا إِلَهًا وَاحِدًا ۗ لَّا إِلَهَ إِلَّا هُوَ ۚ سُبْحٰنَهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿۳۱﴾.

«(یهودیان و راهبان علاوه بر خدا)، علماء دینی و راهبان خود را هم به خدایی پذیرفته‌اند (چراکه علما و راهبان حلال خدا را حرام و حرام خدا را حلال می‌کنند و خودسرانه قانون‌گذاری می‌نمایند و دیگران هم از ایشان فرمان می‌برند سخنان آنان را دین می‌دانند و کورکورانه به دنبالشان روان می‌گردند راهبان مسیحی افزون بر آن) مسیح پسر مریم را نیز خدا می‌شمارند. (در صورتی که در همه‌ی کتاب‌های آسمانی و از سوی همه‌ی پیغمبران الهی) بدیشان جز این دستور داده نشده است که تنها خدای یگانه را بپرستند، جز خدا معبودی نیست و او پاک و منزّه از شرک و رزی و چیزهایی است که ایشان آن‌ها را انباز قرار می‌دهند.

مسیحی‌ها خدایان و شریک‌هایی را با خدا قرار می‌دهند و آن چه را برای آن‌ها حلال یا حرام کنند از آن‌ها اطاعت می‌کنند.

پس نتیجه می‌گیریم تسلط روحانی‌های مسیحی و راهبان بر مردم و به بردگی کشیدن آنها با واجب کردن روش‌ها و مراسم معین و تقدیم کردن شعارهای دینی و حرام کردن حلال‌ها و حلال کردن حرام‌ها، و اطاعت و پیروی بدون چون و چرا و کورکورانه و بدون اندیشه و ... همه‌ی این‌ها بدون شک از طرف خدا نبوده و خودشان آن را به وجود آورده‌اند. این اطاعت و پیروی و یا هر اطاعت دیگری که منجر به معصیت خدا شود، درست همان شریک قراردادی است برای خدا که در آیه‌ی شریفه‌ی گذشته معین شده است.

نمونه‌های بارز آنچه را که حرام بوده، حلال کرده‌اند و یا حلال بوده حرام نموده‌اند عبارتند از:

۱- حلال کردن خوردن گوشت خوک

مستشار محمد الطهطاوی می‌گوید: امپراطور قسطنطنیه بعد از اینکه مسیحیت را قبول کرد و وارد آن شد یهودی‌ها را بسیار آزار داد و به آن‌ها ظلم و ستم کرد. به همین خاطر آن‌ها نیز مسیحی شدند، ولی مسیحی‌ها در مسیحی بودن آن‌ها شک و گمان داشتند، بطریک^۱ قسطنطنیه به امپراطور قسطنطنیه پیشنهاد کرد که آنها را به وسیله‌ی خوردن گوشت خوک امتحان کند. چون خوردن گوشت خوک در تورات حرام شده است و یهودی‌ها آن را نمی‌خورند، پس دستور بده که خوک‌ها را ذبح کنند و گوشت آن را بپزند و از آن بخورند، هرکس نخورد روشن می‌شود که او همچنان بر یهودیت خود پابرجاست. ولی امپراطور پیشنهاد بطریک را قبول نکرد و به او گفت: اگر گوشت خوک در تورات حرام شده است پس چطور برای ما درست است گوشت آن را بخوریم و آن را به مردم بدهیم! ولی اصرار بیش از حد بطریک

(۱) بطریک روحانی طراز اول مسیحی‌ها است. (مترجم)

باعث شد که امپراطور متقاعد شود و گوشت خوک را حلال بداند. بطریک به او گفت: حضرت عیسی علیه السلام آنچه را که در تورات بوده ابطال کرده است و تورات جدیدی را نازل کرده که انجیل نام دارد. داستانی را از پولس برای امپراطور نقل کرد که محتوای آن این بود: پطرس خوابی می بیند که این خواب علامت و نشانه‌ی حلال بودن است و با همین خواب گوشت خوک را حلال می کنند.

در بحث اعمال الرسل اصلاح شده‌ی دهم شماره‌های ۹ الی ۱۵ آمده است: (فردای آن روز که آن‌ها مسافر بودند و به شهر نزدیک شدند پطرس تقریباً ساعت شش بر روی بام رفت تا نماز بخواند، خیلی گرسنه بود، دوست داشت چیزی بخورد، زمانی که مشغول بودند چیزی را برای او آماده کنند، غایب شد. دید که آسمان برایش باز شده و ظرفی بسیار بزرگ که چهار طرفش چیزی دور آن پیچیده و به زمین بسته شده است برایش نازل گردید. که در آن ظرف تمام جنبه‌های زمین و حیوانات وحشی و انواع خزندگان و پرنده‌های آسمانی وجود دارد. ندایی از آسمان او را صدا زد ای پطرس بلند شو، ذبح کن و بخور، پطرس گفت: نه، هرگز، ای پروردگارم این کار را انجام نمی‌دهم! چون هرگز چیزی را که ناپاک و کثیف باشد نخورده‌ام. برای بار دوم این صدا آمد و گفته شد: آنچه خدا آن را پاک کرده است شما آن را ناپاک مکن^۱.

توجه کنید چگونه حکم حلال و حرام کردن نزد مسیحی‌ها با یک رؤیا ثابت می‌شود، با این ادعا که از طرف روح القدس الهام شده است. روشن است که شریعت و احکام دینی با خواب و رؤیا منسوخ نخواهد شد.

خود حضرت مسیح علیه السلام در انجیل متی اصلاح شده‌ی پنجم شماره ۱۷ و ما بعد آن می‌گوید: (گمان نکنید که من آمده‌ام تا دین پیامبران دیگر را باطل و نقض کنم، نیامده‌ام آن‌ها را منسوخ کنم، بلکه آمده‌ام آن‌ها را کامل‌تر کنم. آن چه حق است برای شما خواهم گفت، تا زمان نابودی زمین و آسمان یک حرف و یک نقطه از دین و آیین نابود نخواهد شد و اگر چنان چه نابود شود همه‌ی دین از بین خواهد رفت، هرکس یکی از این توصیه‌های کوچک را به جا نیاورد و آن را باطل کند و مردم را همان طور یاد دهد، در ملکوت آسمان‌ها کوچک‌تر و حقیرتر فراخوانده می‌شود.^۱

تورات در مبحث سفر اللاویین تصحیح یازدهم شماره ۷ با نص صریح بیان می‌کند که تمام گوشت خوک حرام است^۲ و^۳.

۲- باطل کردن حکم ختنه

منظور از «الختان» محل و جایی است که از شرمگاه پسر بچه یا دختر بچه بریده می‌شود. و «الختن» به معنی قطع کردن است.^۱

(۱) العهدالجديد، ص ۱۰.

(۲) النصرانیة و الإسلام، ص ۷۸.

(۳) قرآن کریم نیز صراحتاً خوردن گوشت خوک را حرام اعلام می‌کند: ﴿إِنَّمَا حَرَّمَ عَلَیْكُمْ الْفِئْتَةَ وَاللَّمَّ وَالْحَمَّزِيرَ وَمَا أَهَلَ بِهِ لَیْغیرَ اللَّهِ فَمَنِ اضْطَرَّ غَیْرَ بَاغٍ وَلَا عَادٍ فَلَا إِثْمَ عَلَیْهِ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿۱۷۳﴾ [البقرة: ۱۷۳] «آن چه را که مشرکان و یهودیان و دیگران حرام می‌دانند حرام نیست بلکه) خداوند تنها مُردار و خون و گوشت خوک و آن چه نام غیر خدا (هنگام ذبح) بر آن گفته شود (و به نام بتها و شبیه آن‌ها سر بریده می‌شود) بر شما حرام کرده است. ولی آن کسی که مجبور شود (به خاطر حفظ جان از اشیاء حرام بخورد) در صورتیکه علاقه‌مند (به خوردن و لذت بردن از چنین چیزهایی نباشد). و متجاوز از حدّ (سدّ جوع هم) نباشد گناهی بر او نیست، بی‌گمان خداوند بخشنده و مهربان است.

ختنه کردن یکی از سنت‌هایی است که فطرت و سرشت انسانی آن را می‌طلبد.^۲

و تمام دین‌های آسمانی از زمان حضرت ابراهیم علیه السلام تا به حال آن را واجب کرده‌اند.

تورات حکم ختنه کردن را در بحث سفر التکوین بیان می‌کند:

(خداوند به ابراهیم گفت: ... این عهد و پیمان من است، آن پیمانی که باید بین من و تو و بین نسل آینده که بعد از تو می‌آیند محفوظ بماند، هر مردی از شما باید ختنه شود، باید گوشت و پوست روی شرم‌گاه مرد برداشته شود که این نشانه و علامت عهد و پیمان بین من و شما خواهد بود. اما آن مردی که پوست روی شرم‌گاه وی کشیده شده و خود را ختنه نکرده است او از عقیده و ملت خود منقطع گشته و عهد و پیمان من را شکسته است.

این عهد و پیمان را تمام پیامبران بعد از حضرت ابراهیم رعایت کرده‌اند. حضرت ابراهیم علیه السلام به خاطر احترام به این عهد و پیمان آسمانی، خودش را ختنه کرد.^۳

(۱) لسان العرب (۱۱۰۲/۲) ماده ختن.

(۲) پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم می‌فرماید: «الفطرة خمس: الختان والاستحداً وتقليم الأظافر ونَتْفُ الإبط وقص الشارب» پنج چیز جزو فطرت هستند: ختنه کردن - برداشتن موی شرم‌گاه، گرفتن ناخن‌ها، گرفتن موی زیر بغل و کوتاه کردن سبیلها. (صحیح مسلم، کتاب طهاره).

(۳) قال صلی الله علیه و آله و سلم: «إِخْتَنَ اِبْرَاهِيمُ النَّبِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَهُوَ ابْنُ ثَمَانِينَ سَنَةً بِالْقَدُومِ». پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم فرموده‌اند: حضرت ابراهیم علیه السلام در سن هشتاد سالگی در منطقه‌ی قدوم خود را ختنه کرد. قدوم مکانی است در شام. صحیح مسلم: کتاب فضایل، باب شماره ۴۱ - حدیث شماره: (۱۵۰) (۱۸۳۹/۴).

انجیل لوقا اصلاح شده‌ی دوم شماره ۲۱ ختنه‌کردن حضرت عیسی علیه السلام را بیان می‌کند: (و آن زمان که هشت روز تمام شد آن بچه را که یسوع نام داشت ختنه کردند. همان طور که قبل از اینکه حضرت مریم به آن حامله شود ملائکه‌ها نیز او را یسوع نام می‌بردند.

دعای مخصوصی در بیان ختنه‌کردن حضرت مسیح علیه السلام ثابت شده است. تمام دوستداران و شاگردان حضرت عیسی علیه السلام نیز ختنه شده‌اند. ولی پولس مقدس و یاران مبلغ او زمانی که شنیدند ختنه‌کردن به بت پرستان ضرر می‌رساند این حکم الهی را خیلی وسیع و گسترده لغو کردند! انکار کردند که ختنه کردن قانون خدا و جزو شریعت باشد! نمایندگان خود را نزد بت پرستان فرستادند و گفتند: همانطور که در بحث اعمال الرسل اصلاح شده‌ی پانزدهم شماره ۲۴ آمده است: (شنیدیم که گفته‌اند ختنه کنید و شریعت را حفظ کنید، بدانید که ما به آن‌ها دستور نداده‌ایم و از طرف ما نبوده است).^۱

و در اولین نامه‌ی او به اهل کورنتوس اصلاح شده‌ی هفتم شماره نوزدهم آمده است: ختنه کردن و برداشتن پوست روی شرم‌گاه مسئله‌ی مهمی نیست، آن چه مهم است به جا آوردن توصیه‌های خداست.^۲

با این گستردگی و با همین سادگی پولس و یارانش ختنه‌کردن را باطل کردند در حالی که تمام آیین‌ها به آن دستور داده‌اند و در واقع علیه احکام الهی و تمام پیامبران خدا و حضرت عیسی علیه السلام ایستادند و از دستورات آن‌ها

(۱) العهد الجديد، ص ۲۸۵.

(۲) العهد الجديد، ص ۳۶۰.

خارج شدند. همه‌ی این کارها به خاطر بدست آوردن رضایت بت‌پرستان و ماندن آن‌ها زیر پرچم مسیحیت است.^۱

۳- مخالفت مسیحی‌ها با حضرت عیسی علیه السلام در طهارت، نماز، روزه و ...
 پطرک‌ها و اسقف‌ها با حضرت مسیح علیه السلام مخالفت کردند و راهی را در پیش گرفتند که او انجام نداده بود. و دستور او هم نبود. حضرت عیسی علیه السلام عبادت را با طهارت و پاکی تمام انجام می‌داد. غسل جنابت را به جا می‌آورد. غسل زن حائضه را واجب می‌دانست، ولی همه‌ی این‌ها نزد مسیحی‌ها غیر واجب شده است. دلیل آن‌ها این است: می‌گویند: انسان در شکم مادرش ادرار و مدفوع می‌کند در حالی که نه با آب خود را می‌شوید و نه با چیز دیگری خود را پاک می‌کند. ادرار و مدفوع از پاهای او می‌آید و نماز می‌خواند و نمازش هم صحیح و درست و تمام است. و یا می‌گویند: نماز خواندن با جنابت و با آلودگی به مدفوع و ادرار ثوابش بیشتر از نمازی است که با طهارت و پاکی انجام شود. چون نماز با جنابت و ... با نماز مسلمانان و یهودی‌ها بیشتر فرق دارد و به مخالفت با آن‌ها نزدیک‌تر است.

مسیحی‌ها نماز را با نگاه کردن به صلیب شروع می‌کنند و در نمازشان کلماتی را قرائت می‌کنند که کسی آن را نمی‌فهمد و یا اینکه غلط و اشتباه هستند. نمازی را می‌خوانند درست مثل نوحه و آوازخوانی است. روزه‌ای می‌گیرند که هرگز حضرت مسیح علیه السلام آن را برایشان تعیین نکرده است و هرگز مثل روزه حضرت مریم باکره و پاکدامن بشمار نمی‌رود. هنگام روزه گرفتن او چیزی نخورد که آن‌ها می‌خورند و آن چه را که او حرام کرده بود

(۱) النصرانية والإسلام، ص ۲۸۴.

آن‌ها حلال کرده‌اند و او هیچ وقت روز شنبه را تعطیل نکرد و هرگز روز یکشنبه را به عنوان جشن و شادی نگرفت.^۱

۴- بدعت بودن جشن میلاد حضرت مسیح علیه السلام

بعد از وفات حضرت عیسی علیه السلام مسیحی‌ها اجتماع‌های بزرگی را به منظور جشن تولد او یا روز تولد مسیح علیه السلام تشکیل دادند و این بدعت را ایجاد کردند. آن را یک روز تاریخی مهم قرار دادند. تا با این وسیله از انواع غذاها و نوشیدنی‌ها و بی‌شرمی‌ها و بی‌حیایی‌ها لذت ببرند و استفاده کنند! در حالی که حضرت عیسی علیه السلام از این کار و فعل آنها بری و دور بوده است. که به نام او شرف و عزت و بزرگی را ذبح می‌کنند!!!

اگر نگاهی به کیفیت جشن‌های میلاد مسیح علیه السلام و جشن تحویل سال (کریسمس) بکنیم می‌بینیم که در شب اول سال ظرف‌ها پر از شراب است! رقص و آواز خوانی به اوج خود می‌رسد و صدای انفجار می‌دهند، هنگامی که زنگ ساعت صفر (دوازده شب) به صدا در می‌آید فساد و بی‌بند و باری و فحشا به اوج خود خواهد رسید!! آن زمان که تمام چراغ‌ها را خاموش می‌کنند و تاریکی مطلق حاکم است، شیاطین انسانی کارهای پست و فحشا را بدون هیچ شرم و حیایی شروع می‌کنند! در این ساعت آشکارا آن چه که ممنوع و حرام بوده مباح می‌شود! رعشه‌های فساد و بی‌شرمی به طور علنی راه می‌افتند و هرکس حلال شده‌ی دیگری (همسر دیگری) را می‌گیرد، و یا هرکس دیگری را که در تاریکی دستش بیفتد و او را بگیرد از آن او می‌شود و آن چه را که می‌خواهد و دوست دارد با او انجام می‌دهد! ساعت و لحظاتی است که حرام‌ها حلال و مباح می‌شوند! و ناموس و شرف هتک می‌شود! واقعاً درست است که ساعت صفر است! صفر از نظر حیا و شرم! صفر از نظر

(۱) هدایة الحیاری، ص ۱۴۱ با اندکی تصرف.

شرف! صفر از نظر ناموس! و صفر... صفر از نظر مردانگی و عزّت، از نظر اخلاق، از نظر دین!!

به خدای مسیح قسم این کارها توهین بسیار بزرگی هستند، چه توهینی بزرگتر از این توهین به حضرت مسیح صلی الله علیه و آله که آن‌ها انواع و اشکال بی‌شرمی و بداخلاقی را انجام می‌دهند بعداً آن همه فساد و فحشا را به نبی و فرستاده محترمی از پیامبران اولوالعزم و از کسانی که خداوند آن‌ها را با پیام‌های آسمانی فرستاده است و به او کتاب آسمانی داده است نسبت می‌دهند. آن کتاب‌هایی که همه‌ی مردم را فقط برای عبادت الله و پایداری بر شرع و قانون او دعوت می‌کنند^۱.

سوّم: ازدواج و طلاق

از بررسی بحث‌های گذشته دانستیم که مسیحیت مردم را به ترک دنیا و فارغ شدن برای عبادت و همچنین ترک ازدواج دعوت می‌کند ولی در عین حال در مواقع ضروری و فقط برای یک دفعه آن را مباح می‌کند!

پولس در نامه‌ی اول خود به اهل کورنتوس - اصلاح شده‌ی هفتم شماره ۱ - ۲ در این مورد چنین می‌گوید: اما مسائلی که در مورد آن‌ها برای من نوشته بودید و سؤال کرده بودید: بهتر است مرد ازدواج نکند و با زن ارتباط نداشته باشد ولی اگر ترس زنا وجود داشت، اشکال ندارد که هر مردی زن خود را داشته باشد و یا هر زنی مرد خود را داشته باشد^۲.

در شماره ۸ و ۹ از همان کتاب می‌گوید: ولی من به جوانان و کسانی که ازدواج نکرده‌اند می‌گویم: بهتر آن است مثل من بمانند و ازدواج نکنند، اگر

(۱) به رساله «لا تشارکوا النصارى فى أعيادهم» (با مسیحی‌ها در جشن هایشان شرکت

نکنید) مراجعه شود. تألیف شیخ ناصر علی الغامدی، ص ۳۵ - ۳۷.

(۲) العهد الجديد، ص ۳۵۹.

نتوانستند جلو نفس خود را بگیرند، اشکالی ندارد ازدواج کنند، چون ازدواج از سوختن در آتش جهنم بهتر و مصلحت‌تر است.^۱

آنچه از ازدواج مسیحی‌ها مشاهده می‌شود این است، که ازدواج جز با آگاهی کلیسا و حضور کشیش صورت نخواهد گرفت، به همین خاطر به آن عقد مقدس می‌گویند که هرگز قابل شکستن و جدا شدن نیست. اما ازدواجی که خارج از کلیسا صورت گیرد به رسمیت شناخته نمی‌شود. گمان می‌برند که حضور کشیش شرعی بودن ازدواج را دو برابر می‌کند و وحدت و اتحاد را بین زن و مرد ایجاد می‌کند.^۲

قانون انجیل‌های ملی که گروهی از پروتستان‌ها در مصر از آن پیروی می‌کنند در ماده‌ی ۱۲ آن‌ها راملزم می‌کند که عقد ازدواج باید حتماً با حضور کشیش‌هایی باشد که قانوناً انتخاب شده‌اند، یا این که با حضور مرشدهای کلیسا باشد که از طرف قدرت‌های مخصوص این اجازه به آن‌ها داده شده است.^۳

تعدد زوجات در ابتدای مسیحیت به تبعیت از قانون یهودی‌ها که تعدد زوجات را درست می‌دانستند، معمول و مرسوم بود. ولی به خاطر هماهنگی بین دیدگاه راهبان مسیحی و بین ضرورت ازدواج، برای رهایی از زنا مسیحی‌ها ازدواج را فقط با یک زن مباح کردند. طلاق هم درست نیست مگر این که در حالت زنا باشد. (برعکس یهودی‌ها طلاق را بدون زنا هم جایز می‌دانند) زمانی که طلاق به سبب زنا بین آن‌ها صورت گرفت برای هیچ کدام از این دو زوج درست نیست برای بار دوم ازدواج کنند.

(۱) العهد الجديد، ص ۳۵۹.

(۲) النصرانية والإسلام، ص ۶۶.

(۳) نظام الزواج فی الشرائع اليهودية والمسیحية، محمد شكري سرور، ص ۱۲۷.

اما اگر جدایی به خاطر مرگ صورت گیرد، شخص زنده برایش درست است که ازدواج کند. همچنین اگر یکی از دو زوج مسیحی نباشد و دیگری مسیحی باشد و محبت و علاقه بین آنها پیدا نشده باشد طلاق درست است.^۱

---

(۱) النصرانية والإسلام، ص ۶۶.

مسائلی جهت تأمل و تفکر

زمانی که مرد مسیحی بیشتر از یک دفعه حق ازدواج ندارد، هر انسان عاقل و دانا باید به سؤالات زیر جواب دهد:

۱- چه کسی است می‌تواند جواب غرایز مردان زن مرده بیوه و زنان طلاق داده شده و دخترانی که سن آن‌ها بالا رفته و هنوز ازدواج نکرده‌اند و خانه‌ها از وجود آن‌ها پر شده است بدهد؟ زمانی که آن‌ها میل داشته باشند عفت و پاکدامنی خود را نگه دارند و زندگی آبرومندانه داشته باشند چه کسی جوابگو است؟

فرصت برای زنان نادر و اندک است. چون هرکس به فکر ازدواج باشد بی‌شک در فکر دوران پاکدامنی نیز خواهد بود چون این دوران هم یک فرصت استثنائی می‌باشد!!

پس جای تعجب نیست که تعداد زنان فاحشه در جوامع مسیحی‌ها رو به افزایش باشد.

۲- زمانی که مرد دوست داشته باشد بیشتر از یک دفعه ازدواج کند چه دلیل قانع‌کننده‌ای وجود دارد که کلیسا او را از این کار منع می‌کند؟ آیا بهتر است که او چند همسر (قانونی و شرعی) داشته باشد یا این که به میل خود معشوقه داشته باشد؟!

زمانی که زنان حتماً و بدون شک نیاز به ازدواج دارند راستی کدام راه بهتر است که از آن استفاده کنند؟ این کار (ازدواج) در روز روشن و با عهد و پیمان شرعی و دینی که همان عقدنکاح است صورت گیرد؟ یا این که مخفیانه در شب تاریک پر از فساد، با مردانی که تشنه‌ی این کار هستند

انجام شود؟ کدام یک هم از نظر ذهنی، روحی، سلامتی مادی و اجتماعی خوبتر و بهتر است؟!

۳- زمانی که گزینه‌ی آخری انتخاب شود (یعنی داشتن معشوقه‌های غیر شرعی) آینده‌ی بچه‌هایی که این گونه متولد می‌شوند و قربانی این راه هستند به کجا می‌انجامد؟

پایان

در پایان به هر زن و مرد مسیحی می‌گوییم: متوجه شدید و مشاهده کردید که چگونه آیین مسیحیت اصلی به وسیله‌ی دست‌های ناپاک و آلوده دست خوش تحریف و تغییر شده است. به طوری که آن را زیاد یا کم کرده‌اند. به طوری که چیز بسیار اندکی آن هم به صورت پراکنده از مسیحیت اصلی باقی مانده است.

این در حالی است که خداوند مهربان خودش متعهد حفظ کتاب مسلمانان؛ قرآن کریم شده است: ﴿إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ﴾ [الحجر: ۹].

«ما خود قرآن را فرستاده‌ایم و خود ما پاسدار آن می‌باشیم (و تا روز رستاخیز آن را از دست برد دشمنان و از هرگونه تغییر و تبدیل زمان محفوظ و مصون می‌داریم).

و همچنین متوجه دیدگاه اسلام در مورد حضرت مسیح علیه السلام و انجیل شدید. و اعتدال در عقیده و عبادت و روش آن معلوم و روشن است. و این اعتدال برای فطرت و سرشت انسانی و انگیزه‌های غریزه‌ی بشری همواره مورد نیاز است.

بعد از بررسی این مطالب خود را حاکم و قاضی قرار دهید و خود را از هر قید و بندی رها و آزاد کنید و ببینید کلام کدام یک بهتر و خوبتر است؟ راه و روش مسیحیت تحریف شده؟ یا راه اسلام محکم و نسخ‌کننده‌ی تمام ادیان آسمانی؟

اگر آزاد بیندیشید و بخل نورزید و دنبال حقیقت و سعادت باشید باید به سوی نجات بیایید، چون آن نور و آزادی که خیلی وقت است توسط کلیسای حاکم، از شما گرفته شده است در این مسیر (اسلام) است. بیایید تا بقیه‌ی زندگیتان، حیاتی با عزت و شرافت مندانه باشد. و تا زمان مرگ و زنده شدن، دوباره از نعمت‌های الهی بهره‌مند گردید. پس شتاب کنید و به سوی تولدی جدید بیایید.

خداوند می‌فرماید: ﴿أَفَمَنْ شَرَحَ اللَّهُ صَدْرَهُۥ لِلْإِسْلَامِ فَهُوَ عَلَىٰ نُورٍ مِّن رَّبِّهِۗٓ فَوَيْلٌ لِّلْقَلْبِیةِ فَتُوْبُهُمْ مِّن ذِکْرِ اللَّهِ أَوْلَتْکِ فِی ضَلٰلٍ مُّبِیْنٍ ﴿۲۲﴾ [الزمر: ۲۲].

«آیا کسی که خداوند سینه‌اش را برای پذیرش اسلام گشاده و فراخ ساخته است و دارای (بینشی روشن از) نور پروردگارش می‌باشد (و در پرتو آن، راه را از چاه تشخیص می‌دهد همچون کسی است که هدایت الهی در سایه‌ی اسلام پرتوی به دل او نیفکنده است و درونش با ایمان تابان نشده است) وای بر کسانی که دل‌های سنگین دارند و یاد خدا بدانها راه نمی‌یابد، آنان واقعاً به گمراهی و سرگستگی آشکاری دچارند.

و باز خداوند می‌فرماید: ﴿وَمَنْ یَّبْتَغِ غَیْرَ الْإِسْلَامِ دِیْنًا فَلَن یُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِی الْآخِرَةِ مِنَ الْخٰسِرِیْنَ ﴿۸۵﴾ [آل عمران: ۸۵].

«و کسی که غیر از (آیین و شریعت) اسلام، آئینی برگزیند از او پذیرفته نمی‌شود و او در آخرت از زمره‌ی زیان کاران خواهد بود. شکر و سپاس برای خداوند که ما را به این راه هدایت داد. اگر لطف و کرم او نبود هرگز هدایت نمی‌شدیم.

فالحمد لله الذي هدانا لهذا وما كنا لنهتدي لولا أن هدانا الله.

وصلی الله وسلم علی نبینا محمد وعلی آله وصحبه أجمعین.

مراجع

- ١- قرآن كريم.
- ٢- اقتضاء الصراط المستقيم لمخالفة أصحاب الجحيم، تأليف شيخ الإسلام ابن تيميه رحمته، با تحقيق دكتور ناصر العقيل، چاپ اول ١٤٠٤ هـ. ناشر شركت العبيكان.
- ٣- تفسير القرآن العظيم، تأليف حافظ ابن كثير رحمته، چاپ اول سال ١٤٠٠ هـ. انتشارات دارالفكر.
- ٤- جامع البيان في تفسير القرآن - تأليف امام ابن جعفر محمد بن جرير طبري، چاپ چهارم سال ١٤٠٠ هـ - انتشارات دارالمعرفه بيروت، لبنان.
- ٥- الجواب الصحيح لمن بدل دين المسيح - تأليف شيخ الإسلام ابن تيميه ٦٦١ - ٧٣٨ كه على السيد صبح المدني اقدام به چاپ آن كرد. انتشارات مكتبة المدني - جده.
- ٦- شفاء الغليل في بيان ما وقع في التوراة والإنجيل من التبديل - تأليف امام الحرمين عبدالملك بن عبدالله الجويني - متوفى سال ٤٧٨ هـ. با تحقيق دكتور احمد حجازي السقا. ناشر: مكتبة الكليات الأزهرية - حسين محمد أمبابي - چاپ اول - مصر رمضان سال ١٣٩٨ هـ. انتشارات الشباب - قاهره.
- ٧- صحيح بخارى چاپ دارالتراث العربى - بيروت، لبنان.

- ۸- صحیح الجامع الصغیر تألیف ألبانی - چاپ دوم سال ۱۳۹۹ هـ - انتشارات المكتبة الإسلامية.
- ۹- صحیح سنن ترمذی باختصار السند - تألیف محمد ناصرالدین ألبانی - زیر نظر زهیر الشاویش ناشر: مكتبة التربية لدول الخلیج - چاپ اول سال ۱۴۰۸ هـ انتشارات المکتب الإسلامی.
- ۱۰- صحیح مسلم. با تحقیق محمد فؤاد عبدالباقی - چاپ دار احیاء التراث العربی - لبنان.
- ۱۱- العهد الجدید والمزامیر - که از زبان یونانی از طرف جمعیات کتاب مقدس در الشرق الأذنی سال ۱۹۷۴ در کره ترجمه و سال ۱۹۷۹ به چاپ رسید.
- ۱۲- الغفران بین الإسلام والمسیحیة - به قلم ابراهیم الخلیل احمد. که بعداً کشیش ابراهیم خلیل شد و لباس مسئولین کلیسای انجیلی را می پوشید و استاد الهیات در دانشکده‌ی الهیات در اسیوط بود. چاپ اول سال ۱۴۰۹ هـ - انتشارات المنار قاهره.
- ۱۳- فتح الباری شرح صحیح بخاری - تألیف حافظ ابن حجر العسقلانی - شماره‌گذاری محمد فؤاد عبدالباقی زیر نظر محب الدین الخطیب، چاپ دارالمعرفة - بیروت - لبنان.
- ۱۴- الفِصل فی الملل والأهواء والنحل - تألیف امام ابن حزم الظاهری المتوفی سال ۴۵۶ با تحقیق دکتر محمد ابراهیم نصر، دکتر عبدالرحمن عمیره. چاپ اول سال ۱۴۰۲ شرکت مکتبات عکاظ.
- ۱۵- القاموس الفقهی لغة واصطلاحاً - تألیف سعدی ابوجیب - چاپ اول سال ۱۴۰۲ هـ.
- ۱۶- لسان العرب تألیف ابن منظور - چاپ دارالمعارف کورنیش النیل قاهره - چاپ اول سال ۱۴۰۲ هـ.

- ١٧- لا تشاركوا النصارى فى أعيادهم - تأليف شيخ ناصر بن على الغامدى
چاپ سال ١٤١١ هـ - دار ابن القيم.
- ١٨- المعجم المفهرس لألفاظ الحديث النبوى - د - ا - يى - مكتبه بريل -
شهر ليدن سال ١٩٣٦ ميلادى.
- ١٩- المعجم المفهرس لألفاظ القرآن الكريم - محمد فؤاد عبدالباقى -
چاپ دار احياء التراث العربى - بيروت، لبنان.
- ٢٠- مقارنة الأديان - تأليف الدكتور محمد شبلى - ناشر مكتبة النهضة
المصريه - قاهره - چاپ پنجم سال ١٩٧٨ ميلادى.
- ٢١- الموسوعة الميسرة فى الأديان والمذاهب المعاصرة - الندوة العالمية
للشباب الإسلامى - رياض ١٣٩٢ هـ چاپ دوم ١٤٠٩ هـ ١٩٨٩
ميلادى.
- ٢٢- من دحرج الحجر؟ تأليف احمد ديدات - ترجمه و تحقيق ابراهيم
خليل احمد - ناشر دارالمنار - چاپ سال ١٤٠٨ هـ ١٩٨٨ ميلادى.
- ٢٣- نظام الزواج فى الشرائع اليهودية والمسيحية: دكتور محمد شكرى
سرور - ناشر دارالفكر العربى - چاپ سال ٧٨ - ١٩٧٩ ميلادى -
انتشارات دار نشر الثقافه - قاهره.
- ٢٤- النصرانية و الإسلام - عالمية الإسلام ودوامه إلى قيام الساعة - تأليف
المستشار محمد عزت اسماعيل الطهطاوى - انتشارات دار نشر
الثقافه.
- ٢٥- هداية الحيارى فى أجوبه اليهود والنصارى - تأليف امام ابن القيم
الجوزية متوفى سال ٧٥١ رحمه الله - ناشر دارالكتب العلميه،
بيروت.
- ٢٦- هل الكتاب المقدس كلام الله؟ احمد ديدات - ترجمه ابراهيم
خليل احمد چاپ اول سال ١٤٠١ هـ - انتشارات دارالمنار، قاهره.